

associació de dones periodistes

dones

July 2002 núm. 7

Sociòlogues i politòlogues

Reflexionar
per qüestionar la realitat

Premis Nobel de la Pau

Per **Meritxell Benedi**

1992 Rigoberta Menchú

(1959) Activista maia guatemalteca del grup quixé. Vinculada a les activitats per les reformes socials promogudes per l'Església catòlica i la lluita pels drets de les dones, els seus esforços per aconseguir la pau a Guatemala la van dur a l'exili després que la seva família fos assassinada, acusada de col·laborar amb la guerrilla. Des de llavors, el seu compromís amb les associacions de defensa del poble quixé i la publicació de la seva biografia *Yo, Rigoberta Menchú* l'han convertit en portaveu de les reivindicacions de la població indígena guatemalteca, motiu pel qual va rebre el premi Nobel de la Pau, l'any 1992

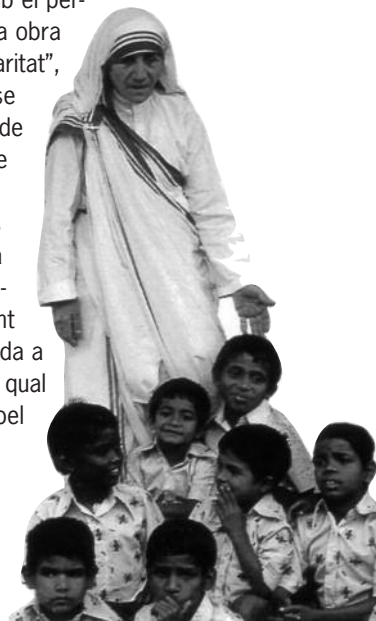
1991 Aung San Suu Kyi

(1945) Líder de l'oposició a la dictadura de Myanmar (Birmània). Filla del primer ministre de Birmània, assassinat quan ella tenia dos anys, va viure fora del país fins el 1988, quan va encapçal·lar un moviment democràtic no violent contrari a la dictadura de Ne Win. Va ser la vencedora a les eleccions presidencials de 1990; però Aung San, en arrest domiciliari des de 1989, veié com els resultats eren ignorats per la junta militar. Símbol de la democràcia a Myanmar, el premi Nobel de la Pau se li va concedir el 1991

1979 Mare Teresa

(1910-1997) D'origen albanès, el 1928 va establir-se amb la comunitat catòlica de les Germanes de Loreto, a Calcuta. Inicialment treballà com a professora, però a partir de 1950, amb el permís per iniciar la seva obra "Misioneres de la Caritat", va passar a dedicar-se totalment a l'atenció de la població malalta de Calcuta que no era atesa als organismes oficials. La seva obra va transcendir les fronteres de l'Índia, essent coneguda i reconeguda a tot el món, motiu pel qual va rebre el premi Nobel de la Pau el 1979

1976 Betty Williams, Mairead Corrigan

(1943 i 1944) Fundadores del Moviment per la Pau a Irlanda del Nord. Crearen l'Organització Popular per la Pau, formada per catòlics i protestants quan, el 1976, un cotxe que havia estat disparat per tropes britàniques i conduït per un membre de l'IRA, va atropellar mortalment tres nens. Immediatament iniciaren una campanya de peticions per aturar la violència a Irlanda del Nord, fet que les va dur a ser guardonades amb el premi Nobel de la Pau aquell mateix any

1946 Emily Greene Balch, John Raleigh Mott

(1867-1961) Activista del moviment pacifista internacional. Membre del Congrés Internacioanal de Dones de l'Haia (1915), defensà activament el pacifisme i la no entrada dels Estats Units a la I Guerra Mundial. En el període d'entreguerres participà en nombroses organitzacions, d'entre les que destaca la Societat de Nacions (embrió de les Nacions Unides). Horroritzada pel nazisme, durant la II Guerra Mundial es decantà cap a una posició més dura per defensar els drets humans. La seva trajectòria vital la va fer mereixedora del premi Nobel de la Pau el 1946

1931 Jane Addams, Nicholas Murray Butler

(1860-1935) Pionera dels moviments socials, obrer i feminista als Estats Units. Ocupà llocs de responsabilitat a l'administració pública de Chicago, on lluità per millorar les condicions sanitàries de la classe obrera. Feminista i sufragista, les seves activitats van adquirir ressò internacional quan es va oposar públicament a l'entrada dels Estats Units a la I Guerra Mundial, situant-se al costat del moviment pacifista. La seva trajectòria vital la va fer mereixedora del premi Nobel de la Pau el 1931

1905 Baronessa Bertha Sophie Felicita Von Suttner (Comtessa Kinsky Von Chinic und Tettau)

(1843-1914) Activista del moviment pacifista. Escriptora que gràcies a les seves obres va esdevenir líder del moviment pacifista antimilitarista no només austríac, d'on era originària, sinó europeu, formant part i conduint els congressos internacionals de la pau i les lligues pacifistes. La seva trajectòria la va fer mereixedora del premi Nobel de la Pau el 1905

Que cent anys **no són res**

Això és el que deia el poeta. L'**Associació de Dones Periodistes** encara no ha arribat a aquesta xifra, però tot arribarà. De moment celebra el desè aniversari de la seva fundació.

En aquests 10 anys en la societat que vivim han canviat moltes coses: algunes per millor, altres han empitjorat, i la majoria, si fa no fa, continua igual. El que de segur sabem és que l'Associació encara és útil i ho continuarà sent en el futur: la imatge de les dones que es difon pels mitjans de comunicació no ha canviat res o molt poc; la presència de dones periodistes en càrrecs de responsabilitat no només no ha crescut, sinó que fins i tot ha baixat en alguns mitjans. I la presència i el tractament informatiu cap a les dones continua sent tan estereotipat i asimètric com sempre.

La nostra Associació en aquests 10 anys ha crescut fins a convertir-se en la que té més sòcies de tot l'estat espanyol, i les nostres activitats també s'han incrementat: hem fet estudis, seminaris, xerrades i debats; hem lliurat cada any els premis periodístics "El Card, el Lliri i la Rosa del desert" a diferents col·legues. Hem publicat una revista que està en camí de consolidació, i hores d'ara, l'Associació és un referent en la professió.

De tota manera encara ens queda molta feina a fer, tenir més presència pública i fer sentir més la nostra veu davant les coses que no ens agraden. Les nostres hereves d'aquí a 90 anys de ben segur que continuaran la nostra tasca, perquè nosaltres, per molt bé que ens conservem necessitarem descansar una mica, que ja estarà bé de treballar, carai. ■

sumari

2 elles també hi eren

Premis Nobel de la Pau

Per Meritxell Benedí

4-10 quan totes les dones

Sociòlogues i politòlogues,

Reflexionar per gestionar la realitat

Per Marta Ortega

Fotos: Esther Sanromà

12-13 així ens veuen, així ens va

Entrevista a Sihem Bensedrine

Per Elena Tarifa

La invisibilitat de les saharauis

Per Anna Cañizares i Marta Navarro

14-15 dones que remenen les cireres

Entrevista a Marisa Paredes, directora de l'Academia de las Artes y las Ciencias Cinematográficas de España

Per Teresa Rubio

Fotos: Pilar Aymerich

16-17 pensar en clau del XXI

Textos: Per Cecília Castaño i Manuel Castells

Il·lustració: JOMA

18 a favor de totes

Intervenció femenina en els processos de pau

Per Maria Dolors Renau

Les zones d'ombra

Per Teresa Aranguren

19 Europa a l'abast

Denúncia al fonamentalisme religiós

Per Àngels Espuny

20-22 l'administració administrada

Informació sobre polítiques de gènere

Coordinada per Marta Corcoy

23 de cara a la paret

Les pifies de les institucions, a càrrec de La Cantant Calva

La Gata Lina, per Gemma Sales

24-25 amb prou feines

Diferències salarials

Per Montserrat Puig

Balanç d'una jornada per gent emprenedora

26-27 sofregit cultural

Propostes i activitats

Per Esther Molas

Almodòvar no parla amb 'ella'

Per Rosa Maria Palència

28 el talòs d'Aquil·les

Mascles Ibèrics contra l'assetjament

Per Joana Gallego

31 Fina Isegura, periodista d'altura

Guió: Joana Gallego

Il·lustració: Aina Albí

dones

Barcelona, maig 2002, núm. 7

Consell de Redacció

Montserrat Minobis, Joana Gallego, Mª Eugènia Ibáñez, Pilar Aymerich, Hilda Ferrer, Marta Corcoy, Elvira Altés

Edita:

Associació de Dones Periodistes de Catalunya

Rambla de Catalunya 10, 3r. Tel: 93 412 11 11/ 93 301 16 77 E-mail: adpc@adpc.cc Web: www.adpc.cc

Coordinació: Elvira Altés

Coord. tècnica: Marta Corcoy

Correcció: Esther Molas

Disseny i Maquetació: Villuendas + Gómez

Fotografia portada: Pilar Aymerich

Impressió: El Tinter. Dipòsit legal: B-44.200-2000

Imprès en paper ecològic

Sociòlogues i politòlogues:

Reflexionar per gestionar la realitat

Per **Marta Ortega**

Actualment, a la Universitat Autònoma de Barcelona hi ha 808 alumnes matriculats a Ciències Polítiques i 703 a Sociologia. Dels primers, 430 són dones, i entre els estudiants de Sociologia també la majoria són noies, 411. Es tracta de dues carreres, per tant, força equiparades. Ara bé, l'accés a l'àmbit professional encara està, en algunes ocasions, més difícil per a les dones. En part, perquè es tracta de professions poc conegudes

des en l'àmbit empresarial, atesa la recent història de les disciplines a la universitat catalana. Però, tant les sociòlogues com les politòlogues són un col·lectiu que tenen un ampli ventall de possibilitats professionals, com la gestió o la direcció empresarial. Són conegudes perquè es dediquen a observar i estudiar el món que ens envolta, i a vegades, els seus estudis, reflexions i mirada crítica ajuden a transformar-lo.

Les sociòlogues i politòlogues parlen de la seva professió

Una de les sociòlogues més veteranes i que més temps porta en la tasca és la professora titular de la Facultat de Ciències Polítiques i Sociologia de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), Mª Jesús Izquierdo. Segons explica, va arribar a la Sociologia de rebot i per la porta falsa, i ara porta ja 25 anys com a docent a la UAB: "Jo vaig fer la carrera d'Econòmiques, però la militància en el feminisme em va dur cap a la Sociologia, a la recerca dels temes que m'interessaven personalment. Des de l'Economia, la dona no era objecte d'estudi, en canvi, des de la Sociologia sí podia ser-ho".

Així, per a Izquierdo, l'interès en la recerca sobre temes relacionats amb les dones va ser el *leit motiv* per apropar-se a la Sociologia. Ella volia desenvolupar la seva tasca de forma continuada i en llibertat, per això explica que la seva primera meta va ser aconseguir la

titularitat: "Un cop assolida, he volgut formar-me. Investigar és un acte de llibertat, per això m'agrada fer-ho sense haver de dependre d'un finançament que, d'una manera o altra, acaba mediatitzant-te. Així no compto amb condicionants externs, i si el que faig no val, la culpa és meua i prou. Sentir-me lliure és un luxe asiàtic que no es paga ni amb diners ni amb prestigi".

La sociòloga Laura Giménez, una jove que actualment és becària a la UAB, explica que va escollir la carrera de Sociologia per diferents raons, però sobretot perquè té inquietud per entendre el món que l'envolta i també per intentar canviar-lo: "Penso que la Sociologia és una bona via per transformar". Durant la seva trajectòria professional ha fet moltes coses i molt diferents, des de recerca a gestió i la barreja de les dues coses. Per ella, un dels problemes que es troba en fer recerca per encàrrec de l'administració és que, moltes vegades, no se'n fa un bon ús per diferents raons "i això, com a sociòloga, frustra molt".

"Des de l'Economia, la dona no era objecte d'estudi, en canvi, des de la Sociologia sí podia ser-ho"
Mª Jesús Izquierdo, sociòloga.

Una de les seves tasques va ser posar en marxa, conjuntament amb en Roger Sunyer, la revista *Àmbits* del Col·legi de Doctors i Llicenciats en Ciències Polítiques i Sociologia de Catalunya, l'any 1996.

En relació a la professió de sociòloga, Giménez és de l'opinió que totes les Ciències Socials estan poc reconegudes i, en concret, pel que fa a la Sociologia, ella diu que tothom es veu capaç d'opinar: "Quan t'encarreguen un estudi fas una interpretació de la realitat basada en dades objectives, però atès que qualsevol persona té una experiència personal del tema —perquè són temes socials— se senten amb la capacitat de posar-te en dubte i rebatre el teu informe". Del fet que els i les sociòlogues estiguin en contacte amb el món polític i amb el sector públic, se'n deriven unes conseqüències, segons afirma Giménez: "Això encara pot qüestionar més la teva feina si ets una dona, perquè analitzes un món masculí".

En l'àmbit de la gestió treballa la sociòloga de 32 anys, Marta Noguera, ella no creu que les dones, com a dones, aportin un punt de vista femení pel fet de ser alhora sociòlogues i dones. Però sí creu que la Sociologia, com a ciència, serveix per transformar la realitat: "L'important és que tothom desenvolupi uns valors comuns que ens facin avançar en la millora de tots com a persones, siguis del sexe que siguis, i les eines per fer aquest camí, com ara l'esperit crític i de reflexió sobre la pròpia realitat, sí que ho aporta la Sociologia".

La politòloga Cristina Piquemal, que va estudiar la carrera a França i després es va instal·lar a Barcelona i va formar part de les primeres promocions de politòlegs de la UAB, explica que ella es va decidir per aquesta disciplina perquè li oferia un punt de vista multidisciplinar: "Em permetia conèixer una mica de dret, una mica d'economia... amb 18 anys no tenia clar què volia fer, però politologia em donava un ventall ampli per després especialitzar-me, encara que no tenia clar en què".

La trajectòria professional de Piquemal ha passat pel sector privat i el públic, actualment treballa en la gestió d'una Associació de Grans Ciutats, Metropolis.

A la recerca del reconeixement social de la professió

La pràctica de la Sociologia i la Política fora de l'àmbit universitari és relativament recent, perquè són carreres que tenen una curta història també com a carreres universitàries a Catalunya. Per a la Laura Giménez, que és una de les primeres sociòlogues de la generació que va començar a treballar fora de la universitat, tant la Sociologia com la Politologia han evolucionat i millorat molt en els darrers anys. Giménez afirma: "La generació jove som la primera que de forma nombrosa treballa fora de la universitat, la primera en entrar massivament al mercat laboral. L'avantatge és que podem definir la realitat i hi ha molta gent que s'inventa la seva sortida laboral, mentre que en les professions que tenen més

Laura Giménez, sociòloga

pes de la tradició es troben amb més limitacions". Per ella, la joventut del seu perfil professional comporta moltes inseguretats i obliga a lluitar constantment i a fer molta pedagogia sobre la utilitat dels professionals de la sociologia o de la politologia en el camp laboral. De totes formes, Giménez creu que segurament els mitjans de comunicació han posat de moda la figura del sociòleg en els darrers temps.

Marta Noguera, que pertany a la mateixa generació que Giménez, opina que l'evolució de la Sociologia i la Ciència Política a Catalunya ha estat lenta i una mica *underground*: "En el sentit que s'han anat obrint noves facultats i sortint diverses promocions, però no per això el mercat laboral ha estat més permeable a les nostres professions. Si la part dels professionals disponibles ha augmentat, no ha agumentat, en canvi, l'oferta de llocs de treballs referents al nostre camp". Per ella, el que sobta més, és que tant la Sociologia com la Ciència Política són unes carreres molt reconegudes a l'estranger, com per exemple a França o Gran Bretanya, i en canvi, a l'Estat espanyol gairebé no es coneixen o tenen poc ressò. La politòloga Cristina Piquemal pot donar bon testimoni del reconeixement que té a França la seva carrera, lloc on vivia i va estudiar la carrera per primer cop. Ella explica que en arribar a Catalunya va sentir desconcert en relació a la seva carrera, perquè a França, tant la Ciència Política com la Sociologia són disciplines de llarga tradició i reconeixement. "A França, des de l'any 1946 existeix l'Institut d'Estudis Polítics, mentre que aquí, en arribar jo, just acabaven de començar. El problema és que no ens coneixen. Suposo que amb el pas del temps la situació canviarà i la carrera serà més coneguda i visible. De totes formes, des de l'administració pública no tinc la sensació que es potenciï, ni la professió de politòleg ni la resta de carreres", assegura Piquemal.

La Marta Noguera diu que en la recerca de feina els "canals oficials" poques vegades ofereixen places per a

"L'important és que tothom desenvolupi uns valors comuns que ens facin avançar en la millora de tots com a persones, siguis del sexe que siguis, i les eines per fer aquest camí, com ara l'esperit crític i de reflexió sobre la pròpia realitat, sí que ho aporta la Sociologia",
Marta Noguera, sociòloga.

ACTIVITAT REMUNERADA PRIORITÀRIA

Ciències polítiques

	Assessorament	Docència Universit.	Docència no Universit.	Gestió	Recerca	Àrea de Comuni.	Tasques Admini.	Altres
Homes	8.0%	3.4%	1.1%	10.2%	9.1%	3.4%	2.3%	4.5%
Dones	1.1%	3.4%	1.1%	15.9%	11.4%	12.5%	8.0%	4.5%
Total	9.1%	6.8%	2.2%	26.1%	20.5%	15.9%	10.3%	9.0%

Sociologia

	Assessorament	Docència Universit.	Docència no Universit.	Gestió	Recerca	Àrea de Comuni.	Tasques Admini.	Altres
Homes	1.2%	4.8%	9.5%	13.1%	14.3%	1.2%	2.4%	1.2%
Dones	1.2%	4.8%	7.1%	15.5%	13.1%	7.1%	2.4%	1.2%
Total	2.4%	9.5%	16.7%	28.6%	27.4%	8.3%	4.8%	2.4%

Font: Alcantud, A; Salari, L. i Sánchez, S; Els llicenciats en Ciències Polítiques i Sociologia en l'àmbit laboral. Una aproximació a les promocions 90-96 UAB, Col·legi de Doctors i Llicenciats en Ciències Polítiques i Sociologia de Catalunya, Facultat de Ciències Polítiques i Sociologia de la Universitat Autònoma de Barcelona, Maig 1999

Nota: L'estudi es va fer a 182 persones de les promocions des de 1990 fins a 1996 de la UAB, prop del 45% eren homes i 55% dones. El 53% són llicenciats en CCPP i el 47% en Sociologia.

sociòlegs/gues i/o politòlegs/gues. Quant al repte més difícil de la seva professió, en paraules de Noguera, és que la reflexió i l'esperit crític no desapareguin dels processos de decisió social i polític, "decisiones que cada dia es prenen més ràpid i sense preveure'n les possibles conseqüències", afirma.

Els politòlegs i les politòlogues es troben amb problemes professionals similars a l'hora d'entrar al mercat laboral. Per a la professora de Politiques de la UAB Laura Feliu: "El principal punt negatiu de la nostra professió és que no hi ha un perfil ben definit del que és ser professional de la politologia i això fa que quan acabes la carrera no saps cap a on dirigir-te. Per sort, és una situació que està canviant durant els darrers anys, encara que sigui lentament".

La Marta Noguera diu que el camí que agafi la seva professió dependrà molt de la feina que pugui fer el Col·legi de Doctors i Llicenciats en Ciències Polítiques i Sociologia de Catalunya, "feina de lobby que cal fer col·lectivament i que encara no s'ha fet d'una manera sistemàtica i forta". Assenyala possibles vies a seguir: "Cal establir aliances entre les universitats i el Col·legi i altres associacions de les nostres professions, i donar a conèixer molt més qui som i què podem fer". A més, ella creu que tant els sociòlegs com els politòlegs han de perdre un cert sentiment d'"inferioritat" que, a vegades, tenen davant de carreres més consolidades.

Dificultat per conciliar vida professional i familiar

Atès el context social actual, entre la precarietat laboral dels joves i la mancança de polítiques que recolzin a la família i que facin compatible vida laboral i familiar, per la sociòloga Laura Giménez, les dones sempre hem de triar entre carrera professional i vida familiar: "Si tens una formació i accedeixes al mercat laboral en condicions, llavors has de decicar-hi entre 10 i 12 hores diàries, siguis home o dona. La inserció laboral té molts costos que van en detriment de la vida familiar, i aquests costos ho són molt més per a les dones que pels homes". A més, afirma que, per ser escoltades com a iguals, les dones han d'imitar el llenguatge i

maneres de fer dels homes: "Se't força a masculinitzar-te, jo no crec que sigui necessari, ni ho defenso, ben al contrari". Per a la també sociòloga Marta Noguera: "Una conseqüència de la discriminació subtil, és a dir, de la dificultat de les professionals d'accedir a determinats llocs de responsabilitat, és que les dones, en la nostra professió, sovint posem en un primer pla el "fer carrera professional" i es retarda la maternitat, donada la gran dificultat de compaginar la vida laboral i familiar, i amb la freqüent precarietat laboral existent". Ella explica que no ha hagut d'escollir entre la vida professional i la familiar pel fet de ser sociòloga, sinó pel fet de ser jove: "El mercat laboral no perdona i t'obliga a situar-te, primer en un cert grau professional i, sobretot, d'estabilitat contractual, abans de poder pensar en la maternitat. Quedar-se embarassada encara es penalitza a les empreses, sigui obertament o indirectament".

En opinió de la politòloga Laura Feliu, la carrera universitària té costos, que encara s'accentuen més pel fet de ser dona. Ella explica que, en general, la societat espanyola no està pensada perquè les dones facin carrera professional i l'Estat espanyol no ha previst un rol diferent de la dona fora de l'àmbit de l'esfera privada: "Això provoca que arribis més enllà dels 30 anys, jo en tinc 37, i et trobis amb la majoria de companyes de carrera que encara no ha tingut fills, perquè les condicions socials no han canviat i has d'escollir entre avançar professionalment o ser mare".

La també politòloga Cristina Piquemal opina que les politòlogues o sociòlogues no estan discriminades com a tals, sinó per ser dones professionals: "Quan busques feina, sembla que la part més important de l'entrevista és si estàs casada i si tens fills. Si no en tens, ho consideren negatiu perquè creuen que en tindràs. La qüestió dels fills és un problema. Està clar que estem en un món d'homes, pertanyis a la professió que pertanyis".

El cas de la M^aJesús Izquierdo és una mica diferent, pertany a una generació més gran, de les de més de 50 anys. A més, ella va començar a la Sociologia quan ja era mare i en un moment en què l'accés de la dona a molts àmbits de la vida pública era difícil. La sociòloga explica que, tot i comptar amb una parella que ha estat molt bon pare pel seu fill, les tasques no han estat repartides equitativament: "El motiu era que ni jo vaig tenir capacitat per negociar una altra situació, ni crec que ell tingués capacitat d'acceptar-la. Tampoc estic segura que fos negociable en aquell context. I les conseqüències les hem patit els dos, ell s'ha perdut moltes coses i jo he hagut de ser més responsable del fill, havent de renunciar a l'assistència a congressos i viatges professionals".

Com a dona, fent carrera universitària, per a la generació de la M^aJesús Izquierdo els condicionants van ser particulars: "En l'inici, per a mi va ser complicat i dolorós pel fet que tenia la responsabilitat de ser mare, havia de fer la tesi i treballar fins tard, acabava plorant de la impotència per poder portar-ho tot, és la renúncia que has de fer com a dona, però jo tenia clar que per aconseguir una professió havia de renunciar a moltes coses".

"Això provoca que arribis més enllà dels 30 anys, jo en tinc 37, i et trobis amb la majoria de companyes de carrera que encara no ha tingut fills, perquè les condicions socials no han canviat i has d'escollir entre avançar professionalment o ser mare"
Laura Feliu, politòloga.

De totes formes, la sociòloga creu que s'han de tenir en compte altres variables quan es tracta el tema de la discriminació de gènere i que no es poden donar respostes en relació al tema sense matisar: "Són un conjunt de circumstàncies, en el meu cas l'origen social marcava molt, sóc la primera de la família que té una carrera universitària, i a més sóc immigrant. Però crec que els factors limitants externs no han estat els més bèsties per a mi, sinó comestic construïda, com em poso davant del món i com interioritzo les coses. Simplifiquem molt quan rebotem cap enfora, el més limitant ve de dins nostre".

Des del punt de vista de la sociòloga Laura Giménez, és difícil saber si hi ha diferències de gènere com a sociòloga, perquè la professió està molt feminitzada. Ella creu que potser la discriminació es dona en determinades posicions on arriben més fàcilment homes que dones, segons explica: "El que sí hi ha és diferència en la qualitat de la inserció i pel que fa al tracte com a professionals. Ser dona és un dels factors que juguen en contra del reconeixement professional". Giménez creu que a les sociòlogues i politòlogues els manca la legitimitat que sempre han tingut els homes, i explica que es troba en moltes situacions en què no se sent escoltada: "De vegades notes que no t'escolten perquè t'estan mirant, en altres ocasions és com si creïessin que ets la nena que s'ho passa bé fent de sociòloga. I com a dones en exercici, també és molt difícil establir una rela-

Professions amb "sostre de vidre"

En l'àmbit de la Sociologia i la Politologia, més que discriminació oberta de gèneres, les professionals parlen de discriminació subtil que fa difícil l'accés als llocs de decisió i poder. I els punts de vista també canvien segons les generacions.

La titular de Sociologia a la UAB, M^aJesús Izquierdo, que té 56 anys i, per tant, va viure al nostre país un dels moments de lluita social de la dona més punyents i de canvi, explica el seu punt de vista: "La primera etapa de la meua vida professional i afectiva sí està marcada pel sexisme". Però ella remarca que el que és significativa no és la discriminació només de la dona, sinó la interacció home-dona, sense exclusions de gènere.

"Una conseqüència de la discriminació subtil, és a dir, de la dificultat de les professionals d'accedir a determinats llocs de responsabilitat, és que les dones, en la nostra professió, sovint posem en un primer pla el "fer carrera professional" i es retarda la maternitat"
Marta Noguera, sociòloga.

FOTO ESTHER SANROMA

La comissió de gènere del Col·legi

Dins dels Col·legi hi treballen diferents comissions, entre elles, la de Gènere. Aquesta comissió està formada per cinc dones amb la idea inicial de crear un grup de discussió sobre temes de gènere que puguin interessar als col·legiats i col·legiades. Aquestes cinc dones, que formen la Comissió de Gènere, Marta Noguera, Anna Roig, Marta Isach, Maria Espadalé i Anna Parés estan convençudes que la sociologia té molt a dir sobre les qüestions de gènere i d'aquesta inquietud va néixer la comissió que, en l'actualitat està treballant en dos camps: l'equilibri de la vida familiar i laboral i l'accés de les dones als càrrecs.

Atesa la dificultat de trobar-se per les diverses obligacions professionals i familiars, les cinc dones van optar per celebrar sopars de discussió, de forma que a la vessant professional i de recerca s'uneix una de caire lúdic. Porten un any funcionant i ja han donat fruits interessants. Un exemple és la seva col·laboració en el monogràfic de la revista del Col·legi, *Àmbits*, on es tractava sobre les desigualtats professionals entre gèneres.

“El problema és que no ens coneixen. Suposo que amb el pas del temps la situació canviarà i la carrera serà més coneguda i visible. De totes formes, des de l’administració pública no tinc la sensació que es potencii, ni la professió de polítolleg ni la resta de carreres”

Cristina Piquemal, polítòloga.

“Penso que en el nostre camp, el sostre de vidre potser és més subtil que en altres carreres, però hi és perquè hi ha poquíssimes sociòlogues directores d’empreses, per exemple”

Laura Giménez, sociòloga.

Cap al II Congrés d’estudiants i llicenciats en Sociologia de la UAB i la UB

En general, ser jove va en detriment d’un exercici professional no precari. La situació dels joves i les joves d’aquestes professions va provocar una fita en la recent història de la disciplina acadèmica a Catalunya: per primer cop els i les estudiants i els llicenciats i les llicenciades de la UAB i de la UB van organitzar un congrés conjunt que va ser tot un èxit de participació i convocatòria, amb unes 600 persones inscrites.

La iniciativa va sorgir perquè hi havia una gran mancança d’espais de trobada entre la gent jove de la professió, atès que els estudiants no poden formar part del Col·legi. En canvi, com a joves es donaven unes especificitats comunes per tractar. Per a la Laura Giménez, que va participar al Congrés activament, va ser un moment particular de la història de la professió, en les seves paraules “un moviment que va ser una catarsi col·lectiva”. Aquell primer Congrés va donar fruits, a partir de la trobada es va crear l’Associació de Joves per a la Sociologia que, hores d’ara, prepara la segona edició del Congrés.

ció professional amb qui t’encarrega la feina, perquè la gent no està acostumada a tractar amb dones. Això, en la nostra professió té molt pes, perquè es tracta d’una tasca molt relacional, pública i política. Penso que en el nostre camp, el sostre de vidre potser és més subtil que en altres carreres, però hi és perquè hi ha poquíssimes sociòlogues directores d’empreses, per exemple”.

La sociòloga Marta Noguera, com Giménez, creu que les diferències de gènere arriben un cop s’entra al mercat laboral i a l’hora d’accedir a càrrecs de responsabilitat i direcció, especialment en les empreses privades, però també en l’àmbit públic pel que fa a l’accés a l’alt nivell de la docència, “com poden ser les càtedres, per exemple, o els càrrecs de direcció universitària”. D’altra banda, ella creu que homes i dones es comporten de forma diferent a l’hora de buscar feina “les noies es mouen més, són més inquietes i fan una cerca més activa de feina, i freqüenten també les solucions associatives a la cerca d’oportunitats i de les primeres feines”. Per a la sociòloga, el sostre de vidre hi és present, però no tant pel fet de ser sociòlogues, sinó pel sol fet de ser dones en un camp laboral encara poc conegut i poc desenvolupat, així “el sostre de vidre potser es pot trencar, però a costa de renunciar a la conciliació entre vida laboral i familiar, cosa que dóna fe de la mala situació actual d’aquest tema i de la lentitud amb què canvien les coses”. En aquest sentit, en opinió de Noguera, l’administració pública permet una millor conciliació entre vida laboral i familiar que l’empresa privada. Ella creu que, potser més rellevant que el gènere, ho és el condicionant de ser una professional jove. Noguera, tot i la seva joventut, té una trajectòria professional de vuit intensos anys: va començar fent recerca a la Universitat i després de diverses feines, sobretot de gestió, actualment treballa com a directora adjunta d’una patronal del sector sanitari. “Els primers anys van ser d’un treball precari a un altre, després, amb l’edat i l’experiència, la cosa ha millorat”, assegura.

El cas de les polítòlogues és molt semblant. La Laura Feliu ho explica: “En el camp de les relacions internacionals, almenys a la Universitat espanyola, ser dona, per a la meva generació, no ha estat problema, potser perquè

es tracta d’un àmbit de treball públic. Tot i això és cert que, a vegades, en col·loquis i reunions trobes alguns tics masculistes, però crec que tenen més a veure amb pràctiques socials generals i no pas professionals”. Segons diu, la seva sort i la de les altres companyes de la universitat que treballen en l’àmbit de les relacions internacionals, és que hi ha una dona com a catedràtica a la UAB: “El cert és que ella sí va tenir bastants problemes segons explica, igual que les generacions anteriors a la meva”. ■

EL COL·LEGI DE DOCTORS I LLICENCIATS EN CIÈNCIES POLÍTQUES I SOCIOLOGIA

L’exercici de la paritat

L’any 1989, el de l’arribada dels primers llicenciats en Ciències Polítiques i Sociologia a Catalunya, va fer necessària la creació d’una entitat que defensés i potenciés la presència progressiva d’aquests professionals en tots els àmbits amb un recolzament institucional. Així va néixer el Col·legi de Doctors i Llicenciats en Ciències Polítiques i Sociologia (COLCPIS). Entre els serveis que ofereix el COLCPIS destaquen l’assessorament laboral, fiscal i jurídic, la mútua, el Servei Català de Col·locació, cursos diversos d’interès sociològic i polític, grups de treball, la revista *Àmbits* i el full informatiu.

El nombre d’associats ha anat creixent de forma constant des del seu inici. Actualment, el Col·legi aplega un total de 694 homes i dones, tant de l’àmbit de la Sociologia com de la Politologia. D’aquests, 348 són sociòlegs, 132 homes i 216 dones; mentre que n’hi ha un total de 346 polítòlegs, repartits entre 163 homes i 183 dones. Per aquestes dades, es comprova que potser és una de les carreres on les dones han entrat amb més força des de la seva inserció a les carreres universitàries a Catalunya.

Segons la sociòloga Marta Noguera, que ha estat quatre anys en la gerència del Col·legi, “el paper de les col·legiades en el Col·legi és més actiu que el dels homes. Es tracta d’un col·legi força equilibrat en aquest sentit, inclòs a les juntes, en què sempre hi ha hagut presència important de dones. Fins i tot la primera degana, que va estar vuit anys al càrrec, va ser una dona. Però en general, hi ha poca participació col·legial”.

Comprendre la societat, actuar en la societat: la professió de sociòloga

Per **Marina Subirats**

Per a mi la sociologia ha estat més que una professió; ha estat una manera de mirar el món, de tractar d'entendre les coses i també d'orientar allò que he fet. Ha estat, és encara, un marc de referència intel·lectual, tot i que no l'únic, perquè és una disciplina que parteix d'un punt de vista crític, d'una sospita generalitzada, podríem dir, i per això permet d'anar al fons de les coses, de desconfiar de les aparences, dels llocs comuns, dels tòpics. Tot això porta a voler mirar les coses des de l'altre costat, i aquesta posició m'interessa molt.

Professionalment he fet coses molt diverses. A vegades, penso que he estat massa tastaolletes, perquè, a diferència d'altres sociòlegs que s'han concentrat en escriure i així han aconseguit fer una obra sòlida, jo he tractat temes molt diversos i

he escrit relativament poc i bastant dispersament. I, a més, encara que allò que més m'agrada és investigar, llegir i escriure, deixo de fer-ho sempre que se'm planteja la necessitat d'actuar, de fer un tipus d'acció política, en tota l'amplitud del terme. No únicament política institucional, com ara, que sóc regidora de l'Ajuntament de Barcelona; als anys setanta vaig participar molt en el moviment antifranquista, als vuitanta en el moviment feminista. Als noranta he participat en la política des de les institucions.

I és que entre sociologia i política hi ha moltes vinculacions, unes vinculacions que em semblen gairebé necessàries. Conèixer la societat i no voler intervenir en els seus canvis no em sembla gaire lògic; com a sociòloga, no cal intervenir, n'hi ha prou amb comprendre, però com a perso-

na, no té massa sentit comprendre i no intervenir. I, al mateix temps, com intervenir, a través de la política, si no s'entén la causa dels fenòmens, si no sabem per què passen les coses? Sovint les intervencions polítiques semblen pals de cec; en aquest sentit, la sociologia, -com altres matèries, com el dret o l'economia- em semblen absolutament necessàries per a la gent que fa política.

Hi ha molt a dir sobre la figura dels polítics, i també de les dones polítiques, que avui em semblen figures socialment molt mal definides. Però en fi, aquest és un altre tema. En aquest sentit, la sociologia m'ha permès també accedir a la comprensió sobre la situació de les dones, entendre una mica què em passa i què ens passa, i aquesta és encara una altra cosa que li agraeixo profundament. ■

Marina Subirats, teoria i pràctica de la sociologia

Marina Subirats és doctora en Filosofia per la Universitat de Barcelona i diplomada en Ciències Socials a l'*École Pratique des Hautes Etudes* a París, a més de catedrànica de Sociologia per la Universitat Autònoma de Barcelona.

Actualment és regidora d'Educació i Cultura de l'Ajuntament de Barcelona i presidenta de l'Institut Municipal d'Educació, però ha treballat en la docència i la recerca a diferents universitats: Barcelona, París, Berkeley (Califòrnia) i Londres.

Va ser directora de l'*Instituto de la Mujer* des del 1993 a 1996, en l'etapa que va tenir lloc la IV Conferència Mundial de les Dones a Pequín, on va desenvolupar un intensa tasca per aconseguir que la UE fes prevaler les seves tesis progressistes a favor de les dones.

Entre altres temes, ha fet recerca i ha publicat sobre les activitats i les formes de vida de la població, així com sobre la transmissió de gèneres a l'escola mixta, en el seu ja clàssic treball *Rosa y Azul*, de 1988. ■

FOTO MANEL SOCÍAS

Neus Arqués, polítologa i empresària innovadora

**“Ningú
no et pot
discriminar,
si tu no vols”**

La Neus Arqués és una innovadora nata. Pertany a la primera promoció de llicenciats i llicenciades en Polítiques de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), la generació de l'any 1989. Durant la seva primera carrera, la de Traducció, va ser també de la primera generació que va anar d'Erasmus. L'any 2000 va ser sòcia fundadora de la Xarxa EOL (*Executives on line*). Al llarg de la seva trajectòria professional ha treballat a l'empresa pública, o parapública, en diferents projectes: va posar en marxa l'oficina de Relacions Internacionals de la Universitat Autònoma de Barcelona (1991-1994), ha estat assessora executiva de l'Agència Espanyola de Cooperació Internacional del Ministerio de Asuntos Exteriores (1994-1996) i també directora de la Fundació Barcelona Promoció de la Cambra de Comerç (1997-2000). Fa dos anys va fundar la seva pròpia empresa, Manfatta, tot rebutjant un oferta per integrar-se dins del Banc Mundial. És una dona inquieta, d'intensa mirada blava, que transmet a l'interlocutor entusiasme a través de les seves paraules. Assegura

que, en general, no ha tingut problemes al llarg de la seva trajectòria professional pel fet de ser dona, però en ocasions ha notat certes reticències per part d'alguns homes que esperaven trobar-se un director en comptes d'una directora. A vegades també ha patit la discriminació subtil, l'anomenat “sostre de vidre”, però està convençuda que no hi ha res que, com a dones, no podem fer en el camp professional.

Del sector públic a l'empresa privada: neix Manfatta

Arqués explica que va fundar la seva pròpia empresa perquè necessitava conèixer una part del món professional que desconeixia, el sector privat: “Penso que la millor manera de fer-ho és treballant per compte propi i, per això, vaig decidir posar en marxa Manfatta”. Manfatta és una empresa que es dedica a crear un llenguatge específic per a les pantalles d'ordinador, “igual que hi ha un

llenguatge concret per escriure sobre paper o un de cinematogràfic”, va pensar que era necessari adaptar els missatges en suport convencional al mitjà digital, per això defineix la seva activitat així: “Som una mena de *copy digital*”. Era l'any 2000, el de la gran expansió del sector de les noves tecnologies. Aquesta circumstància, sumada a la primera carrera de la Neus Arqués, més tota l'experiència en la gestió, va fer que acabés per decidir-se per aquest tipus d'empresa innovadora a Catalunya, i segurament, a tot l'Estat espanyol. Una empresa tan novedosa que, a vegades, li toca fer molta pedagogia, per explicar què és el que ofereixen: “Ara bé, un cop ens proven, el 70% de clients que tenim repeteixen”. Com a empresària recent estrenada, Arqués es va fer sòcia de l'Associació Catalana d'Empresàries i Executives, i explica que això l'ha ajudat molt en relació a la gestió de

la seva empresa. Com a empresària, diu que no ha tingut problemes pel fet de ser dona: “Però sí m’he adonat que som molt poques les dones empresàries en el sector de noves tecnologies, a l’Associació només hi estem tres apuntades, i la primera vaig ser jo”.

El nucli de Manfatta el formen Arqués, que n’és l’accionista majoritària, el seu marit, un soci estratègic, que és una productora de televisió, i capital familiar. Però l’empresa, que ha tingut clients d’Estats Units, Argentina i Portugal, tot i que el seu gruix és el mercat català, compta amb la col·laboració de fins a 30 professionals independents entre els que hi ha editors, periodistes, publicistes, filòlegs o periodistes, per exemple.

Els clients són, sobretot, comunitats digitals especialitzades i empreses de serveis “les primeres, perquè tenen uns usuaris experts, i les segones, perquè són empreses que s’han d’explicar especialment bé, ja que el que venen és quelcom intangible”.

Fa pocs dies, Manfatta presentava en societat dos dels seus darrers encàrrecs. La pàgina web de la *sit-com* Plats Bruts que, segons afirma Arqués: “Es la tercera que fem per a ells, són del 70% que tornen”, i la

pàgina web de l’Observatori de Barcelona, un projecte conjunt entre Barcelona Promoció i Barcelona Activa, a través del qual s’ofereix informació comparada de la ciutat comtal respecte a altres ciutats del món, informació que s’adreça a les empreses que cerquen un lloc on instal·lar-se. El seu repte de futur és continuar creixent, tant en l’àmbit professional com personal, que per a ella estan bastant units.

Parlem de la discriminació de gènere

Molts cops ha treballat envoltada de dones o ha estat dirigida per caps que eren dones, i això darrer, segons opina, li ha facilitat les coses i no ha notat molt la discriminació per qüestions de gènere. Ara bé, com a assessora de l’Agència Espanyola de Cooperació recorda que va tenir alguns malentesos pel fet de ser dona: “Quan arribava a Amèrica Llatina, es pensaven que l’assessor era el doctor Zeus, i no la doctora Neus. Es pensaven que jo era la becària que els havien enviat. En les cares veia decepció, però amb un doble esforç aconseguia canviar el seu punt de vista.”

Ella creu que, si bé el fet de ser dona no és un fet diferencial, homes i dones sí treballen amb estils dife-

rents: “Les dones són més previsoras, més conciliadores, tendeixen a escoltar totes les opcions abans de prendre una decisió, mentre que els homes són més immediats, potser prenen les decisions més ràpid, però sense haver escoltat altres veus”.

La Neus Arqués, que ara té 38 anys, diu que no sent que, com a dona, hagi renunciat a res en l’àmbit familiar per aconseguir una carrera professional brillant: “Ara bé, sí que he anat posposant coses, m’he casat tard, amb 35 anys, però per a mi no ha estat com una renúncia. El fet és que encara no tinc fills i estem pensant en l’adopció perquè a la meua edat segurament hauríem de recórrer a mètodes assistits i no ens convencen. En tot cas, és un preu assumit perquè sempre hauria pogut dir que no a les ofertes de feina. Tot i això, estic segura que si hagués estat un home, les coses haurien anat d’una altra manera”. I continua amb veu ferma: “La discriminació existeix, i també hi ha sostre de vidre, però no ens hem de deixar vèncer, si les coses ens costen el doble, doncs les fem igual. Hem d’intentar no donar crèdit als que discriminen. Per a mi, parar-hi l’orella l’únic que fa és augmentar la discriminació. Ningú no et pot discriminar si tu no vols”. ■

La invisibilitat de les saharauís

Els mitjans de comunicació no mostren com les dones s'encarreguen de fer funcionar els serveis i l'educació en els campaments

El conflicte del Sàhara porta més de vint-i-sis anys sense solucionar-se. El secretari general de les Nacions Unides, Kofi Annan, ha donat un ultimàtum per resoldre la situació. El 31 de juliol com a molt tard s'haurà d'escollir entre una d'aquestes quatre opcions: a) fer un referèndum d'autodeterminació al Sàhara Occidental, 2) la retirada de l'ONU com a mediadora internacional, 3) adoptar una fórmula d'autogovern al territori sota sobirania marroquí o 4) dividir la zona del Sàhara Occidental entre les parts enfrontades, Marroc i el Front Polisari.

Des de l'any 1976, el poble saharauí viu a l'exili en el desert argelí de l'Hamada, lloc on es va proclamar la República Saharauí Democràtica (RASD). Tot i els pocs recursos del terreny la RASD va haver d'organitzar un estat en miniatura amb els serveis mínims. Les dones saharauís han estat les encarregades de posar en funcionament aquests serveis: l'educació (obligatòria tant pels nois com per les noies), la sanitat, l'atenció social als sectors més vulnerables de la població, l'alimentació, la direcció administrativa dels campaments..., mentre els homes lluitaven al front.

IV Congrés de les dones saharauís

L'activitat de la dona saharauí és *privilegiada* quan la comparem amb la situació de les dones en altres països musulmans on només es poden dedicar a les tasques de la llar.

L'ampliació de les fronteres d'acció de les dones saharauís i el seu treball conjunt i coordinat a la RASD ha fet que neixi entre elles un sentiment d'unitat de gènere que es reflecteix en el Congrés de la Unió Nacional de Dones Saharauís, congrés que porta el nom de la màrtir Fatimatu Ahmed Salem Abbaada. Al mes de març, es va celebrar la quarta edició d'aquest congrés en el qual es va reiterar el paper que exerceix la dona saharauí tant en la gestió interna com en les relacions exteriors de la RASD.

Malgrat la importància de la dona al conflicte del Sàhara, gran part dels mitjans de comunicació ni la mencionen. Hem analitzat totes les notícies aparegudes a *El País* i *El Mundo* durant l'any 2002 sobre el conflicte del Sàhara. Només en un article del 17 de gener a *El Mundo* es fa referència, al final i de passada, a 23 dones saharauís ferides per les forces de l'ordre marroquí quan pretenien reunir-se davant del

recinte penitenciari de l'Aaiún en senyal de solidaritat amb els pressos saharauís que estaven fent una vaga de fam. La resta d'informació al voltant d'aquest tema és molt escassa i se centra en la política que està duent a terme el Marroc i en les propostes de l'ONU.

Si els mitjans de comunicació no reconeixen el paper de la dona en el desenvolupament del conflicte, les saharauís quedaran excloses com a protagonistes de la història del seu país.

Mary Nash, catedràtica d'Història de la Universitat de Barcelona, autora de nombrosos estudis sobre la història de la dona, denuncia la visió androcèntrica de la història i reclama la inclusió de la dona com a subjecte històric. Resulta curiós que ho faci a la pàgina 22 de l'exemplar del mes d'abril de la revista *Clio*, publicació mensual d'anàlisi d'esdeveniments històrics passats i presents, i quatre pàgines després, a un ample reportatge sobre el conflicte del Sàhara, no hi hagi cap menció a la important aportació de la dona saharauí. Sembla que els homes siguin els únics protagonistes possibles dels canvis històrics. ■

**Ana Cañizares Narváez
Marta Navarro Torres**

Sihem Bensedrine

Periodista i defensora
dels Drets Humans a Tunísia

“El periodisme ha estat assassinat al meu país”

2de maig. Centre de Cultura Contemporània de Barcelona. En el si de les III Jornades per la Llibertat d'Informació al Món, que aquest any han tractat del “Periodisme als Països Islàmics”, espero trobar-me amb una de les convidades, la Sihem Bensedrine. Es tracta d'una tenaç periodista tunisenca amb una àmplia trajectòria com a redactora i reportera a diversos mitjans de comunicació al seu país, però també d'una infatigable lluitadora pels Drets Humans en un país on aquests es vulneren de manera continuada des de l'arribada al poder del general Ben Alí, l'any 1989.

Sihem, de 51 inapreciables anys, és petita d'estatura però gran en valentia: “Avui en dia a Tunísia, quan es lluita per la llibertat, es paga un preu molt alt; no es pot viure normalment, persegueixen fins i tot a la teva família”. Així, la Sihem, que ha estat detinguda i empresonada i continuament amenaçada, ens explica com la seva família ha patit les conseqüències del seu compromís amb la Lliga pels Drets Humans, de la qual ha estat dirigent, fins a arribar a acusar el seu fill de tràfic de drogues amb proves falses; “Una sempre assumeix les conseqüències que pot tenir la seva feina, el seu compromís, però no s'està mai preparat per assumir les conseqüències sobre els altres, sobre els qui estimes”, afegeix.

La intolerància del règim

La seva vocació de periodista va començar quan, després de llicenciar-se en Filosofia a França, va tornar al seu país als anys 80 i es va trobar amb un moment de gran ebullició de la premsa lliure: “És molt trist pensar en el que érem i en el que ens hem convertit; ara no hi ha periodistes ni premsa lliure i els periodistes que hi treballen se'ls censura contínuament”. Quan al 1999 el president Ben Alí va tancar diversos diaris, la Sihem es va quedar sense feina i va fundar juntament amb amics l'editorial Aloès, però novament les pressions del poder van precipitar el seu tancament en una mostra més de la intolerància del règim. De fet, totes les organitzacions de periodistes que funcionaven abans del 1990, van quedar inoperants amb l'arribada al govern de Ben Alí. La Sihem, que hi treballava a la Comissió de Dones de l'Associació de Periodistes, parla de les seves companyes: “Si es tracta de dones que estan compromeses amb fer un bon periodisme, no n'hi ha, perquè totes elles han estat des-

patxades; de fet, el periodisme ha estat assassinat al meu país”. Segons Sihem, la situació de les dones al seu país també ha sofert la manipulació de l'actual règim: “Tunísia és un dels països àrabs amb una de les legislacions més avançades sobre l'estatus de la dona i aquesta prové de l'any 1956, del moment de la independència, encara que Ben Alí intenti instrumentalitzar la situació de les dones per dir que Tunísia va bé”. Tot i que les dones tunisianes es troben en millor situació que la majoria de les dones àrabs, encara els hi queda molt per arribar a la plena igualtat de drets; les paraules de la Sihem, que també pertany a l'Associació de Dones Demòcrates, són molt il·lustratives: “Avui en dia la dona tunisiana lluita per la seva ciutadania, perquè no té dret a l'associació, a la reunió o a la manifestació, només té dret a servir de decoració democràtica”. Sihem es mostra, però, optimista, davant la situació de Tunísia: “Quan miro deu anys enrere, m'he n'adono, però, de què hem avançat molt, perquè llavors la gent no era conscient del que estava passant realment, però avui en dia la dictadura ha esdevingut visible i el nostre combat s'ha completat; no hem guanyat, perquè el combat només estarà guanyat quan el poble tunisià recuperi la seva llibertat, la seva democràcia, però ja és una petita victòria que el món comenci a adonar-se del que està passant”. Fins que això arribi, de ben segur que la Sihem continuarà al peu del canó. ■

Elena Tarifa

Després d'haver treballat en diversos mitjans del seu país i d'haver portat a terme diverses iniciatives editorials que van acabar en tancament, la Sihem Bensedrine dirigeix en l'actualitat, de forma totalment voluntària, la revista on line “kalima” (que vol dir paraula) (www.kalimatunisie.com), on es publiquen informacions en àrab i francès que no surten a cap altre mitjà. Kalima està sempre en el punt de mira de les autoritats tunisenques, que de moment no han aconseguit, tot i els múltiples obstacles tècnics (és molt difícil accedir-hi des de la pròpia Tunísia), tancar-la.

FOTO PILAR AYMERICH

MARISA PAREDES

presidenta de l'Academia del Cine Español

És una de les actrius més sòlides del cinema espanyol. És des de fa poc més d'un any la presidenta de l'Academia de las Artes y las Ciencias Cinematográficas, amb seu a Madrid. Protagonista d'una de les carreres cinematogràfiques més importants amb diversa presència en el cinema europeu i en alguns països d'Amèrica Llatina, i guanyadora de nombrosos premis, l'actriu seguirà al seu lloc durant els propers dos anys per complir el seu mandat al capdavant del cinema espanyol.

“He d'estar localitzable **les 24 hores**”

- Quan es va convertir en presidenta, quines responsabilitats va adquirir?

- Sincerament, assumir la presidència em va canviar bastant la vida. Vaig adquirir una gran responsabilitat, perquè tinc la representació de tot un sector que és ben divers, força complex i amb molts interessos. El cinema és una manifestació artística i també industrial que té altres moltes influències.

- Quines influències?

- El cinema influeix en la gent de moltes maneres: en la de vestir, en la de parlar, fins i tot, en la manera de pensar. Per això és tan important que les nostres pel·lícules tinguin una bona difusió a Espanya i també a altres països. Aconseguir-ho no és gens fàcil, perquè la indústria depèn de molts sectors i, a més, s'ha de lluitar contra el gran domini dels americans. En la promoció del cinema espanyol s'ha de comptar amb els productors, els distribuïdors i els exhibidors. L'Academia ha de col·laborar amb tothom.

- Quin ha sigut el canvi més radical que ha experimentat des de que és presidenta?

- No sóc mestressa del meu temps com abans. Les tasques de representació suposen moltes responsabilitats

que haig de complir. He d'estar localitzable les 24 hores del dia per a qualsevol consulta o temes que hagin de ser resolts d'immediat.

- I quan roda una pel·lícula, què succeeix?

- En aquest cas hi ha dos vicepresidents magnífics, els catalans Antonio Chavarrías i Joaquín Oristrell, que s'en-carreguen de tot. L'Academia no es pot desatendre mai.

- Creu que una dona remena millor les cireres de l'Academia que no pas un home?

- Els homes que m'han precedit, José Luis Berlanga i Borau, ho van fer de meravella, però crec que a l'hora de negociar o resoldre segons quins problemes, les dones tenim una major sensibilitat, som més assequibles.

- Fins i tot a l'hora de tractar amb l'Administració?

- Sí, sobretot amb l'Administració, perquè som més insistents. Després de molts anys de negociació, vam aconseguir que el Ministeri ens concedís un palauet abandonat durant 30 anys al carrer Zurbano de Madrid per instal·lar l'acadèmia de cinema. Però seguim demanant ajut econòmic perquè s'han de fer obres i instal·lar una sala de projecció, que és imprescindible. L'Academia té manca de recursos i necessita l'ajut

**“Les dones
tenim més
sensibilitat
per negociar
o resoldre
problemes”**

necessari per convertir aquell espai en una seu adequada. Ara estem, de manera provisional, en un pis.

- Espera que quan deixi el càrrec, la nova seu estigui ja funcionant?

- Aquesta és la meua obstinació. Em queden dos anys i tant de bo no m'equivoqui en el meu somni que és pensar que quan jo me'n vagi deixi la nova *Academia* en marxa.

- També és important que, a l'igual que com va ser el cas de la seva predecessora, Aitana Sánchez-Gijón, i vostè mateixa, la persona responsable de l'Academia parli altres llengües?

- Sí que ho és, d'important, perquè una de les tasques essencials és la difusió del cinema espanyol a Europa. I en aquest camp, l'*Academia* té molt per fer.

- El públic, en general, només sent parlar de l'Academia del Cine Español durant les setmanes prèvies a la concessió dels premis Goya i quan es fa el lliurament dels guardons durant la cerimònia, però l'Academia funciona tot l'any i desenvolupa altres funcions gairebé desconegudes

- Sí. A la nostra oficina hi treballa un equip de 10 persones de manera continuada, perquè es fan moltes coses a més a més d'oferir els Goya i altres premis. S'editen els 12 butlletins sobre el cinema espanyol, un cada mes, les quatre revistes de cinema que contenen tota la informació sobre les produccions, projectes, rodatges, notícies, estadístiques i altres dades relatives a la indústria.

- També publiquen llibres, oi?

- Sí. Un a l'any com el que vam presentar a Barcelona al mes de març, *Los estudios cinematográficos en España*, de Jesús García Dueñas. Editar aquell llibre va ser un esforç per a l'*Academia* que ha de cercar patrocinadors.

- Cercar patrocinadors és també una feina de la presidenta?

- Sí. Quan en fan falta s'han de cercar i aquest és un treball que assumeixo.

FOTO PILAR AYMERICH

- Un dels problemes del cinema espanyol menys conegut pel públic és el dels anomenats lots que imposen les grans distribuïdores de Hollywood als distribuïdors espanyols quan contracten una pel·lícula d'èxit i que suposa l'obligació per part de l'empresari d'adquirir en el mateix paquet un bloc d'un nombre determinat de films mancats de qualitat i d'interès, incloses produccions televisives, que a Espanya han de tenir exhibició en les sales cinematogràfiques. Com a presidenta, lluita contra aquesta pràctica comercial abusiva?

- Sí. L'assumpte dels lots no es reconeix oficialment, però tothom sap que existeix. Hem d'intentar acabar amb aquesta pràctica i potenciar la distribució de pel·lícules europees, argentines i d'altres cinematografies que no arriben al nostre públic com a conseqüència de l'existència dels lots. ■

**“El cinema
influeix
en la forma
de pensar
de la gent”**

Teresa Rubio

Pot arribar a ser igualitari

Il·lustració Joma

Acabarà Internet amb el patriarcat?

Per *Cecilia Castaño Collado

Internet està aquí i ha arribat per quedar-s'hi. Però no s'espantin. Les tecnologies no són discriminatòries si la voluntat humana no ho és. A més, Internet és un entorn en permanent canvi i en el que cada col·lectiu social es comporta al seu aire, de manera que si va començar sent una xarxa de científics i militars per a la defensa, avui s'ha convertit en una eina per defensar drets i, entre altres, els drets de les dones.

I això succeeix perquè les dones, al contrari que els homes, utilitzen Internet per resistir-se al sexisme i avançar en el seu empoderament creant un sentiment de comunitat. Per això, la resposta a la pregunta és: que Internet acabi amb el patriarcat és una cosa que depèn de les dones.

Per a les dones, Internet és una eina amb un poder enorme, ja que permet accedir a informació i comunicar-se des de qualsevol lloc i amb una despesa accessible. Això contraresta l'aïllament de milions de dones que viuen en llocs remots. Cada vegada hi ha més portals dedicats a cercar treball per a elles, a sol·licitar crèdits per a elles, a tenir assessoria empresarial, a crear xarxes de dones per exercir el poder.

Els continguts de les pàgines d'Internet obertes a la lliure opinió de les dones, posen de manifest que l'ús d'aquesta eina contribueix a augmentar l'experiència i confiança de les dones per defensar els seus punts de vista i afavoreix el desenvolupament d'un discurs de propostes que va més enllà de la denúncia i la queixa. En aquest sentit, afavoreix l'empoderament de les dones, allò tant important de "creure per crear".

El problema és que Internet és una xarxa creada per homes i encara reflecteix els interessos d'ells. Els homes van arribar primer i van crear el llenguatge (expressions com *kill* o *abort*) i els continguts (esports, jocs, pornografia, etc). Molts d'aquells continguts no interessen a les dones, potser no tant com als homes. I quan s'ha intentat oferir continguts femenins s'ha recorregut als vells estereotips de cuina, moda, fills, bellesa, horòscop, que en realitat només són consultats pel 20 % de les usuàries d'Internet.

Per a què Internet acabi amb el patriarcat és important que l'accés a Internet no tingui el biaix de gènere. No és suficient que a les escoles, les nenes accedeixin igual que els nens. No és suficient amb democratitzar la xarxa. S'han de canviar els continguts. Es tracta d'un desafiament pedagògic, no només d'alfabetització sinó de continguts. Per això s'ha de feminitzar la xarxa creant més portals dedicats als interessos de les dones i als seus problemes específics.

La diferència entre els homes i les dones a l'hora d'utilitzar Internet és que, mentre que a ells els meravella demanar pizzes per Internet a través del telèfon, nosaltres som conscients de què hi ha altres moltes coses que es poden i s'han de fer. Per exemple, compartir informació, compartir problemes i compartir solucions. ■

el ciberespai?

Internet i la condició de la dona

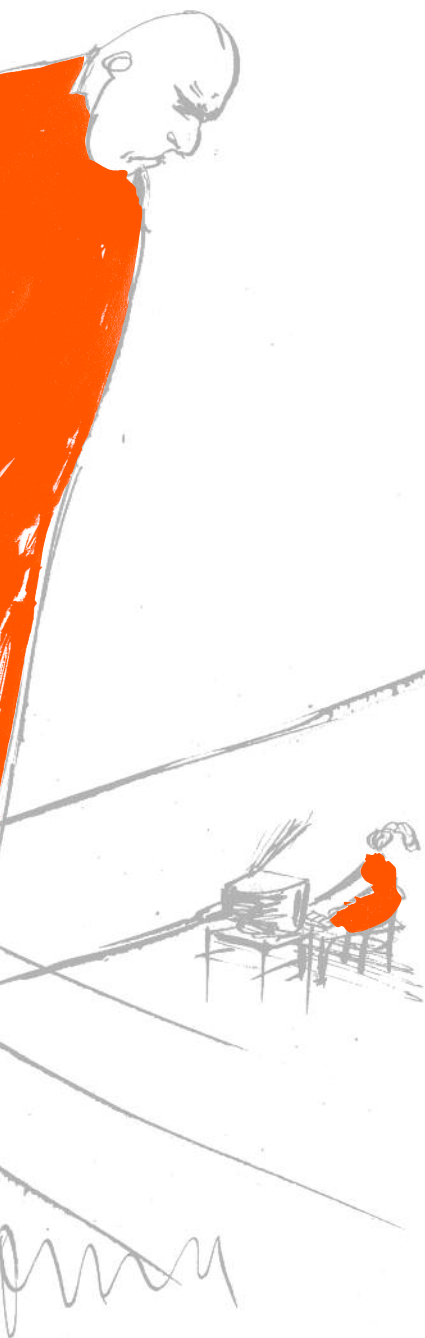
Per * Manuel Castells

La major transformació de l'era de la informació no és tecnològica, sinó sociocultural: la transformació de la condició de la dona com a resultat de la consciència d'autonomia i igualtat que han conquerit les dones. El patriarcat està en crisi, encara que les seves convulsions siguin encara violentes i força perilloses. L'entrada massiva de la dona al treball remunerat, el canvi de relacions de poder a la llar, la deslegitimació de la discriminació en la vida professional de les dones, el lent canvi de mentalitat entre els homes, l'emergència d'un nou model de relacions personals i la transmissió dels valors d'igualtat entre gèneres als nens són fites d'un procés de canvi que ha modificat més la nostra manera de viure en només 25 anys que no pas en tota la història de la humanitat.

Aquesta transformació s'expressa també en les pràctiques socials a Internet. Aquest mitjà tecnològic és un mitjà de comunicació revolucionari que permet la comunicació horitzontal i difícilment controlada entre persones. A Internet es construeixen xarxes de solidaritat i de llibertat, a Internet se socialitza l'experiència aïllada de dones oprimides alhora que es constitueixen plataformes de mobilització i d'informació que difonen la consciència feminista més enllà dels cercles iniciats. Ara bé, Internet és el reflexe de la nostra societat i, per tant, també està poblat per escombraria pornogràfica ofensiva per a la dona i ple de proclames sexistes, tant més virulents quant menys admissibles es fan a la vida pública. Potser el valor d'aquesta agressivitat irreprensiva a Internet és que permet mesurar el grau de violència i masclisme que, en realitat, encara avui dia està a les nostres societats. Internet es converteix així en camp de batalla dels valors i actituds que defineixen la condició de les dones. Milions de dones poden reconèixe's en aquells debats i adquirir consciència i informació sobre qui són i poden ser. Es trenca així l'aïllament tradicional de la llar i el biaix sexista que encara manté la majoria dels mitjans de comunicació de masses. Internet es converteix en mitjà de comunicació i en forma organitzativa per a l'autonomia de les dones com a individus i com a col·lectiu.

Internet és una tecnologia de comunicació creada a partir d'una cultura de llibertat. I en aquell espai de llibertat així constituït, es construeix l'autonomia de la dona com a mitjà indispensable de desenvolupament de formes noves, igualitàries de relació entre els gèneres. La condició de la dona, a partir d'ara, és la condició que d'elles mateixes facin les dones. I aquesta pràctica de llibertat disposa d'un mitjà d'expressió i comunicació revolucionari que arriba just a temps per a què el valor de la paraula, també femenina, es faci força material en la ment de milions de dones oferint sentit a les seves vides. ■

*Catedràtic de Sociologia de la UOC

Intervenció femenina en els processos de pau

La conferència del Gabinet d'Integració Europea i Solidaritat (GIES) analitzarà el moviment de les dones de negre

Des de fa uns anys, el GIES organitza periòdicament les Conferències del GIES en les quals es tracten temes d'interès relacionats amb el món de la Solidaritat i la Cooperació, comptant amb la participació de gent experta d'alt nivell així com representants del món local. Les darreres conferències programades tenen un eix argumental comú: el paper de les dones en qualsevol procés de desenvolupament o de reconstrucció d'un país.

Durant aquest any 2002 hem pogut comptar amb el testimoni de dues dones representatives en la lluita pels Drets Humans en el món. Es tracta d'Orzala Ashraf i de Nawal El-Saadawi.

Orzala Ashraf, és directora de l'ONG afganesa HAWCA (*Humanitarian Assistance for the Women and Children*). L'ONG HAWCA ha treballat a Afganistan i als camps de refugiats del Pakistan sobretot en l'àmbit de la promoció de les dones a partir de

l'accés a l'educació i la salut. D'una manera molt clara i concisa, Orzala Ashraf va informar de l'estat actual de la situació a Afganistan i les conseqüències devastadores de la guerra. En la seva reflexió, va insistir en el paper multiplicador de tots els programes adreçats a dones, i en l'imprescindible reconeixement del paper de les dones amb mecanismes de participació efectiva per a la transformació del país.

Nawal El-Saadawi és psiquiatra i escriptora egípcia, finalista del Premi Internacional de Catalunya, proposada per al Premi Nobel i reconeguda internacionalment per la defensa dels drets de les dones en el món islàmic. En la seva conferència i de manera captivadora, ens va posar de manifest la seva capacitat de lluita, posant l'accent sobre el poder transformador de la paraula, la força de canvi de l'esperança i la necessitat d'un pensament lliure per transformar les coses.

Nawal El-Saadawi

La propera conferència prevista per al 26 de juny abordarà el paper de les dones en els processos de pau, a partir de l'exemple del moviment de les Dones de Negre en el conflicte Israelí-Palestí.

A través de les seves experiències i de la seva pròpia situació personal, aquestes dones ens han mostrat com, en moltes ocasions, les dones són la part de la humanitat més perjudicada en les situacions de conflicte. Malgrat això, mostren com les dones tenen un paper fonamental com a motor de canvi i de transformació, fugint del victimisme i treballant en la construcció de la pau i d'un món més just. Aquesta tasca silenciosa i lenta necessita del suport de tothom, i especialment del món local. ■

Maria Dolors Renau i Manen

Les zones d'ombra

*Teresa Aranguren

Imatges per il·lustrar la guerra: Surdulice, una ciutat de Sèrbia, hores després del bombardeig de l'OTAN que va causar 23 morts, 13 dels quals eren nens. El grup de periodistes s'obria pas a plena nit entre fileres de gent d'expressió ombrívola que ens observava en un amenaçant silenci. Llavors, em vaig fixar en la noia. No va emetre ni un crit ni un lament, senzillament es va deixar caure suaument fins arribar al terra amb els braços penjant i la mirada baixa.

Ramalla, abril de 2002, l'exèrcit israelí ocupa la ciutat, la població tancada a casa seva. Un àrab vellet, amb les mans entrelaçades a l'espatlla, recorre els carrers deserts, arriba fins a la cantonada on estan els tancs israelis, la torreta gira fins encanonar-lo; durant uns segons, l'ancià es queda aturat mirant, després dóna mitja volta i continua el seu recorregut sense fer més ràpid el pas, imperturbable.

Més que els cadàvers carbonitzats i el soroll de les

explosions, són aquelles escenes les que em vénen a la ment quan penso en les guerres de Iugoslàvia o d'Orient. El subconscient és savi, encara que no ho sàpiga. Hi ha una manera de mirar l'escenari bèl·lic que jo defineixo com a femenina, encara que no sigui patrimoni de les dones, que segueix el rastre de la desolació que perdura més enllà del moment de la destrucció, dels danys que no entren en el recompte de baixes ni dels objectius obtinguts, ni en els titulars de premsa ni en els informes dels estrategues militars. Una mirada que, després d'allò immediat i espectacular —hi ha alguna cosa més espectacular que una guerra?— tracta de cercar el fil de la vida civil que es resisteix a desaparèixer, de la penosa quotidianitat de les persones que enlloc de fer la guerra, la pateixen.

Personalment, aquell és l'angle que més m'interessa en la informació bèl·lica, i crec —o potser espero?— que la presència de dones com a informadores en les zones de conflicte ajudi a fer focus també en aquelles zones d'ombra que queden al costat del gran espectacle mediàtic de la guerra. ■

*Periodista. Subdirectora d'informatius de Tele Madrid

Denúncia al **fonamentalisme religiós**

El dret a la participació política de les dones i el reconeixement a les lesbianes divideixen el Parlament Europeu

El 13 de març, el Parlament Europeu va fer una tímida denúncia a les violacions dels drets de les dones relacionades amb el fonamentalisme religiós. Tímida, perquè la resolució es va aprovar per dos vots —242 a favor, 240 en contra—, amb un seguit de condicions: eliminar del text inicial la petició als dirigents religiosos, especialment "al patriarca romanès i al Papa", de modificar la seva actitud cap a les lesbianes, i retirar la demanda als Estats de la UE de "no reconèixer els països on les dones són excloses del govern".

El grup del PPE va votar en contra, perquè entenia que l'informe confonia fonamentalisme i paper de la religió en la societat, i també ho va fer —segons l'acta de la sessió— l'eurodiputat català Carles Gasòliba, tot i que el gruix del grup Liberal va votar a favor. La diputada espanyola del grup Socialista María Izquierdo Rojo, ponent de l'informe,

María Izquierdo Rojo

va subratllar que els drets de la dona no poden ser limitats amb l'ex-cusa d'interpretacions religioses, tradicions o costums. Cal denunciar tots els fonamentalismes religiosos i tots els líders religiosos que usen les creences per excloure la dona o predicar la seva inferioritat. La separació de l'Església i l'Estat ha

de ser la forma de govern en una societat democràtica i els Estats han de conservar el seu caràcter laic i eliminar qualsevol tipus d'obstacle jurídic o pràctic per a l'exercici de deures religiosos i l'ús de símbols religiosos, sempre que siguin compatibles amb les legislacions nacionals i l'Estat de dret. També denuncia les mancances educatives que els fonamentalismes ocasionen a les dones, com és el fet que a moltes zones rurals es retirin les nenes de l'escola al voltant dels 10 anys.

El dret dels Estats de la UE ha de prevaler per damunt del dret familiar dels països de procedència. Cal protegir, per tant, les dones de les conseqüències negatives que imposen les normes dels seus països d'origen i adoptar una legislació contra pràctiques que posin en perill la seva integritat o la salut, com l'ablació del clítoris. ■

Àngels Espuny

La dimensió de gènere en la ciència

Només Irlanda, Grècia i Portugal superen el 40% de presència femenina en l'ensenyament superior

El 5 de juny, la presidència espanyola del Consell Europeu organitza a Madrid una conferència sobre "Dones i ciència", continuació de la celebrada l'any passat durant la qual es van fer públiques algunes dades:

▶ El 1999, un 66% dels investigadors en el sector públic i un 72% dels investigadors en el sector de l'ensenyament superior eren homes. Només tres països tenen una presència de dones superior al 40% (Irlanda, Grècia i Portugal, en l'ensenyament superior) i només Portugal arriba a la paritat, en el sector públic, amb un 53% de dones

▶ Pel que fa als camps, la proporció d'investigadores variava el 1999 entre un 12% en l'enginyeria i la tecnologia i un terç en les ciències mèdiques i les ciències socials i humanes

El 17 de febrer de 1999, la Comissió Europea va publicar una comunicació amb el títol *Mobilitzar les dones per*

enriquir la investigació europea, que defensa una quota del 40% per a les dones en la gestió dels programes d'investigació i propugna esbrinar si les investigacions finançades tenen en compte la dimensió de gènere. El Parlament Europeu, el 20 de maig de 1999, hi insisteix: la integració de la igualtat d'oportunitats no s'ha de limitar a promoure les dones en la investigació, sinó a assegurar que la investigació respon a les necessitats de tots els ciutadans, homes i dones.

El Parlament també proposa augmentar el nombre de beques disponibles per a les dones en els àmbits científic i tecnològic, formar els professors de cara a evitar la discriminació en les classes mixtes i combatre la discriminació positiva masculina, i lamenta que els delegats que proposen els governs per als grups consultius només incloguin un 9% de dones. ■

A. E.

En commemoració del Dia Internacional d'Acció per a la Salut de les Dones, el 28 de maig, hem volgut dedicar aquesta secció a informar sobre les diferents accions i polítiques que es porten a terme en aquest tema des de les administracions locals. En aquest marc, la Diputació de Barcelona i altres ajun-

taments i entitats, han subscrit el Manifest a favor d'uns Serveis Integrals de Salut de les Dones, càlids i de qualitat, amb l'objectiu de donar resposta als problemes de salut des d'una perspectiva integral i una mirada de gènere. Per consultes i adhesions: www.diba.es/dona

LES DIFERÈNCIES DE GÈNERE AFECTEN LA SALUT

S'INICIA UN ESTUDI A BARCELONA PER ESBRINAR ELS MOTIUS DE LA MAJOR INCIDÈNCIA DE MALALTIES EN LES DONES

Les dones viuen més anys –a Barcelona set més que els homes– però el seu estat de salut és pitjor que el dels homes. Aquesta paradoxa ha estat l'eix de la recerca de gènere –que no de sexe– i salut durant les tres últimes dècades. Parlar de diferències de gènere en salut significa reconèixer que més enllà de les diferències biològiques entre els dos sexes, que òbviament expliquen diferències en salut, hi ha condicionants socials estretament associats amb el sexe, com ara la situació laboral, els rols familiars o la classe social, que són responsables de les diferències entre homes i dones en l'estat de salut.

Com s'aprecia a la taula següent, entre la població de 25 a 64 anys de Barcelona la majoria dels indicadors de salut són més desfavorables per a les dones. Entre els homes però, són més freqüents problemes com la hipertensió arterial, l'angina de pit o l'úlcer de l'estómac, relacionats amb hàbits insaludables com ara el tabac, més habitual en ells. Aquests problemes de salut dels homes, que apareixen generalment en la segona meitat de la vida, expliquen la seva menor esperança de vida; els de les dones –fonamentalment problemes psicològics i musculoesquelètics– han estat qualificats com trastorns “menors” i algú s'ha referit a ells com “trastorns que no maten però que no deixen viure”.

Basant-se en les dades de l'Enquesta de Salut de Barcelona de l'any 2000, l'Institut Municipal de Salut Pública de Barcelona (IMSPB) ha començat un estudi centrat en la població de 25 a 64 anys, població activa en edat d'assumir plenes responsabilitats familiars, per analitzar les diferències de gènere en salut a Barcelona. Es tracta d'anar més enllà dels percentatges, caracteritzar les condicions de vida i de treball de dones i homes i examinar fins a quin punt les diferències entre els dos sexes són responsables de les desigualtats de gènere en salut

a la nostra ciutat. L'estudi de l'IMSPB aprofundeix en situacions concretes, unes noves, altres amb significat diferent que el d'anys enrere (les mestresses de casa, la combinació de la vida laboral i familiar, les famílies monoparentals, les persones que viuen soles, viure en atur) i la seva relació amb la salut. Tenir una foto de Barcelona en la que les noves formes de treball i de vida estan presents i en les que les tradicionals s'aborden amb una mirada renovada, permetrà proposar mesures per millorar la salut i el benestar adaptades a les necessitats concretes de la ciutadania de Barcelona. ■

Lucía Artazcoz

Institut Municipal de Salut Pública de Barcelona

Problemes de salut en població de Barcelona de 25 a 64 anys Enquesta de Salut de Barcelona, 2000.

	Homes	Dones
Indicadors més desfavorables per a les dones		
Mal estat de salut percebut	14,5	20,4
Mal estat de salut mental	10,6	16,5
Limitació crònica de l'activitat per motius de salut	10,8	14,7
Artrosi o reumatisme	9,3	20,1
Migranyes	5,4	15,9
Lumbàlgia	16,1	27,7
Cervicàlgia	14,5	31,1
Mala circulació	6,8	25,1
Varices	5,0	22,1
Restrenyiment	2,5	10,8
Indicadors més desfavorables per als homes		
Úlcer de l'estómac	3,6	2,7
Hipertensió arterial	9,9	8,8
Angina de pit/infart agut de miocardi	1,5	0,5

LA QUALITAT DE VIDA QUE ENS MEREIXEM

La salut de les dones, al igual que la majoria de qüestions relacionades amb el cos femení ha estat sovint silenciada. És cert que s'ha investigat des del punt de vista reproductiu, però la salut és molt més: inclou la salut mental, la salut laboral, la sida, les drogodependències, l'educació sexual, els trastorns de la conducta alimentària, l'estrès i tots aquells obstacles psicosocials que limiten a les dones el gaudir d'una vida de qualitat.

En una societat en què la mortalitat femenina per causa de la violència de gènere és superior a la d'alguns càncers és evident que s'ha d'ampliar el concepte de salut pública, incloent-hi la detecció de situacions de violència, tant psicològica com física. Les dones han de poder

ser ateses en tots els àmbits que les afecten amb la màxima qualitat.

És per tot això que cal un enfocament que contempli la salut integral des d'una perspectiva multidisciplinària que tingui en compte l'especificitat i diversitat de les dones. La Regidoria de la Dona de l'Ajuntament de Barcelona està treballant per tal que aquest concepte s'integri transversalment a totes les polítiques públiques com a fórmula necessària i alhora exemplar del model de salut que totes les dones es mereixen. ■

Lourdes Muñoz Santamaria

*Regidora Ponent de Política de la Dona
Ajuntament de Barcelona*

1 i 2 DE MARÇ DE 2002

EN QUÈ CONSISTEIX LA FIBROMIALGIA?

Un dels objectius primordials de tot ajuntament ha de ser ajudar a millorar la salut i la qualitat de vida de la ciutadania i, concretament pel que fa a les dones, oferir recursos per prevenir els problemes de salut més freqüents, així com proporcionar informació sobre aspectes de salut poc coneguts, amb la finalitat d'incrementar el benestar individual i col·lectiu de les ciutadanes.

Una de les malalties encara avui poc conegudes i no del tot legitimades per bona part del col·lectiu mèdic, és l'anomenada Fibromialgia, una malaltia crònica que provoca en qui la pateix dolors múltiples i cansament generalitzat, i que afecta majoritàriament les dones, les quals han de visitar diversos especialistes abans d'arribar a tenir un diagnòstic definitiu, batallar amb metges que no consideren que aquesta afecció sigui una malaltia seriosa, i veure com sovint els mateixos familiars acaben dubtant de la veracitat de les molèsties que elles pateixen. Per no parlar dels problemes que aquestes dones tenen per justificar

una absència a la feina, o aconseguir una baixa laboral per una malaltia fantasma.

És per això que, des del Servei de Promoció de la Dona de l'Ajuntament de Terrassa, tractarem aquest tema en les Jornades Dona i Salut d'enguany, en col·laboració amb el Servei de Salut i Medi Ambient. Volem donar a conèixer en què consisteix la fibromialgia, què és i què la produeix, perquè creiem que només si les dones esdevenen protagonistes de la seva salut, podran arribar a ser també les protagonistes del seu futur. ■

Montserrat Ribalta

Regidora del Servei de Promoció de la Dona
Ajuntament de Terrassa

LA SALUT DE LES DONES ÉS DIFERENT A LA DELS HOMES

L'any 2001, les regidories de Salut Pública i de Dona i Igualtat de l'Ajuntament de Mollet, varen dur a terme una enquesta de salut adreçada al col·lectiu de dones del moviment associatiu per conèixer quina era la percepció que tenien del seu estat de salut, amb l'objectiu de planificar actuacions posteriors i donar resposta a les seves necessitats.

Aquesta enquesta va confirmar-ne una altra, feta l'any 1991 per la Fundació Bofill a les mestresses de casa de la nostra població, on es constatà que l'únic nucli de relació era la família, que tenien pocs interessos personals i uns nivells baixos d'instrucció, amb una forta incidència de malalties psicossomàtiques. A partir d'aquí, es va impulsar el projecte de promoció de grups de dones, que durant 11 anys ha aconseguit la creació de cinc associacions de dones.

Nombrosos estudis avalen que la salut dels homes i de les dones és diferent i desigual. Les dones utilitzen molt més els serveis de medicina ambulatoria (a diferència dels homes que utilitzen més els recursos hospitalaris).

Les dones presenten una major incidència de patologies en gairebé tots els índex de morbiditat crònica que no se

situen entre les principals causes de mort, ni d'incapacitat, sinó que són patologies que s'instauen de forma lenta i tenen característiques de cronicitat.

La promoció de la salut parteix de la percepció de l'estat de salut de la seva població i dels seus hàbits, per tal d'incidir-hi a través de la prevenció i de la promoció d'hàbits saludables des de la multidisciplinarietat i la coordinació. En aquest camí estem, conscients que el programa de salut comunitària que l'Ajuntament està desenvolupant, planteja la necessitat d'articular la perspectiva de gènere en les accions on podem incidir. ■

Carme Guarro

Regidora de Salut Pública de Mollet del Vallès

A l'enquesta del 2001,
els resultats més destacats eren:

De cada 10 dones, 4 tenien freqüents mals de cap; 3, mals d'esquena, cames o cervicals; 2, dolor a les articulacions; 2, problemes de circulació i varices; 1, problemes respiratoris; 1, depressió, ansietat o insomni (1 de cada 6 prenia tranquil·litzants) i el 50% del total de la mostra, prenia analgèsics.

UN PLA D'IGUALTAT PER PROMOURE LA SALUT

Les diferents condicions de vida i de treball de les dones i les situacions de discriminació social influeixen negativament en la salut i el benestar de les persones.

L'Ajuntament de Cerdanyola ha recollit els punts forts i els febles que en temes de salut de les dones s'han detectat. Aquest recull posa en evidència les desigualtats de gènere en la salut de les persones. Sovint s'adopta el patró masculí com a model de referència i no es té en compte que les dones es posen malaltes de forma diferent dels homes o pateixen altres patologies. Com a conseqüència, a vegades no són correctament diagnosticades.

El tema de la salut representa un capítol a part en la diagnosi del Pla d'Igualtat que

està elaborant l'Ajuntament de Cerdanyola, per això volem destacar la importància que té que l'administració local impulsi programes de promoció de la salut.

Entre els punts forts que el Pla d'Igualtat ha detectat estan:

- » Un augment de l'esperança de vida i millora de la qualitat de vida de les persones
- » Un bon dispositiu de recursos i centres de salut
- » Una bona coordinació amb la resta d'agents sanitaris així com també interprofesional, mitjançant xarxes formals i informals
- » L'existència del Programa d'Atenció a la Dona, així com d'atenció i assessorament psicològic
- » Han disminuït les drogodependències associades al consum d'heroïna

Per contra, entre els punts febles destaquen:

- » Un augment de les malalties degeneratives derivades de l'edat (osteoporosi, Alzheimer...)
- » Un augment del consum de les drogues de síntesi i d'hàbits tòxics en les noies i en les dones
- » Una major presència en població molt jove de malalties derivades de trastorns alimentaris

- » Una normalització en el consum de les drogues legals (alcohol, tabac) i un augment de la prevalença del càncer (de mama en les dones i de pulmó en els homes)

Els principals objectius del Pla d'Igualtat per promoure una salut integral i de qualitat són:

- ◀ Potenciar la creació i l'estructuració de recursos i reforçar els existents
- ◀ Promoure el tractament de la salut de les dones al llarg del seu cicle vital, tenint present les diferents situacions, condicions i necessitats de salut de dones i homes
- ◀ Reforçar el desenvolupament del sistema de suport social
- ◀ Fomentar una atenció sanitària de qualitat mitjançant accions de sensibilització de la comunitat sanitària en la línia d'incorporar la perspectiva de gènere al seu treball
- ◀ Fomentar la participació d'usuàries i usuaris en la gestió de la pròpia salut i l'autocura

Dolors Toló

Tinent d'alcalde de Servei a les Persones.
Ajuntament de Cerdanyola del Vallès

L'ASSOCIACIONISME I EL VOLUNTARIAT PER MILLORAR LA QUALITAT DE VIDA

Les dones al llarg de la vida experimenten les conseqüències de la transformació de l'organisme en les diferents etapes de la vida: la pubertat, amb els dolors menstruals, l'embaràs, amb les molèsties que durant els nou mesos s'han de suportar, la menopausa, que sense ser una malaltia actua en detriment de la qualitat de vida de les dones, l'increment de pes pels canvis hormonal, molèsties a les articulacions, sufocacions, canvis físics, augment dels nivells bàsics de la salut: pressió arterial, sucre, vertígens..., que en moltes dones es fa evident en una baixa estima i en la sensació que ja no és una persona vàlida per a la societat.

Per si aquestes situacions fossin poc rellevants, per allò que són naturals com la vida mateixa, cal afegir, que una vegada s'acaba

amb l'atenció dels fills i filles, comença per a la majoria, una etapa de total dedicació a la cura dels pares i mares que s'han fet grans, que pateixen malalties incurables o cròniques, que precisen d'algú i, habitualment són les dones que assumeixen aquest rol. Això comptant que algun familiar no pateixi alguna malaltia greu o algun accident i que també precisi d'aquesta atenció especial de les dones.

A Sant Boi de Llobregat tenim grups, entitats i associacions, com són: la d'Alzheimer, la de Fibromiàlgia, la del Càncer, etc., que treballen per millorar la qualitat de vida de les dones que pateixen aquests trastorns, fent xerrades per a la seva informació, intercanvis amb altres entitats per a l'enriquiment personal i promovent la reinserció de les dones a la vida activa.

Des de l'Ajuntament, i més concretament des del Consell Municipal de la Dona a través de la Comissió de treball: Dona i Salut, s'estan canalitzant les iniciatives privades de persones voluntàries amb la finalitat d'impulsar polítiques puntuals, creant espais d'intercanvi de vivències amb les dones afectades per diverses patologies, promovent xerrades sobre temes relacionats amb els canvis fisiològics i psíquics, organitzant activitats de lleure, així com polítiques globals aprofitant aquestes sinèrgies consistents en la promoció de campanyes divulgatives de prevenció per sensibilitzar la ciutadania sobre la casuística particular que patim les dones i poder millorar la qualitat de vida de les famílies.

Consell Municipal de la Dona de Sant Boi de Llobregat

Posem de cara a la paret:

- Institut d'Estudis Catalans
- Caixaforum

A càrrec de **La Cantant Calva**

L'IEC i la pudor de ranci

L'Institut d'Estudis Catalans (IEC) sembla ancorat en els rancis i excloents principis de la societat que el va veure néixer. Aquest organisme, fundat l'any 1907 per Enric Prat de la Riba per potenciar la investigació científica superior, especialment aquelles matèries relacionades amb la cultura catalana, continua sent un reducte gairebé exclusiu dels homes. Entre els 168 membres d'institut —142 numeraris més els 26 presidents de les societats filials—, només 15 són dones, un reduït nombre que, de cap manera pot considerar-se representatiu de la comunitat científica catalana, paper que, en teoria, assumeix l'IEC. Les entitats públiques, i l'IEC ho és perquè la pràctica totalitat del seu pressupost l'assumeixen la Generalitat i el Govern de Madrid, haurien de saber que la societat és plural, formada per homes i dones, i que falten a la seva responsabilitat al convertir-se en reductes masculistes. L'IEC, com altres organismes, haurien ja d'obrir les finestres i intentar que entrés aire fresc dins dels seus òrgans de decisió per treure's de sobre l'olor a ranci que els envolta. ■

Poesia no ets tu

Les paraules que encapçalen aquestes ratlles, excepte la negació, les va adreçar un conegut poeta a la dona dels seus somnis, i ella, suposem, va quedar afalagada i contenta de creure's que la seva persona era el recipient preuat de les essències de la poesia.

Passats els anys i els segles, perquè aquestes paraules daten del segle XIX, es veu que les dones podem continuar sent poesia. Ara bé, el que sembla que no podem ser és poetes, o almenys això és el que deu pensar Caixaforum, fundació que pertany a la Caixa de Pensions que mai ha fet cap escarafall a l'hora d'agafar i custodiar els estalvis de les dones treballadores, però que quan és l'hora d'inaugurar amb un acte poètic multitudinari (tant pel nombre d'assistents com pel de poetes participants) el seu nou centre cultural pateix un greu atac d'amnèsia i oblida l'existència d'un bon grapat de dones escriptores de poesia i no en convida cap.

Ja se sap que els bancs i les caixes són conservadors, que els diners necessiten pau i tranquil·litat, però

als inicis del segle XXI que algunes veus, de periodistes sobretot, van rebre augurant que seria el segle de les dones, la Caixa les obvia com si no hi fossin.

L'acte celebrat el passat 9 de març, l'endemà del Dia Internacional de la Dona, va ser molt reeixit, es va procurar equilibrar les llengües de l'estat —havia poetes vascos, gallecs, catalans, castellans— i, les generacions. Però a ningú no se li va ocórrer donar veu a les dones poetes que hi són, i moltes, en el panorama literari actual!

Per si no ho saben els organitzadors de la programació de Caixaforum, cada any, des de en fa set, se celebra una trobada de dones poetes de l'estat espanyol a una ciutat diferent. A Barcelona es va fer l'any 2000 i enguany es farà a Granada, al novembre. Ho dic per si algun programador o periodista hi vol assistir per veure amb els seus propis ulls com l'escriptura de la poesia per part de les dones és amplia, plural i d'una extraordinària qualitat. Prenguin nota. ■

Gata Lina & cia

Gemma

Diferències salarials

Les catalanes cobren gairebé 30 punts menys que els homes i encara 8 punts per sota de la resta d'europes

La vella màxima d'igual feina, el mateix sou està quedant força diluïda en el mercat laboral, sobretot pel que respecte a les dones. Abans d'entrar en l'anàlisi de si dues activitats laborals o professionals idèntiques són retribuïdes de manera diferent, segons si el treballador és home o dona, cal dir que aquesta realitat ve de lluny.

Aquesta segregació va ser motiu de la Directiva Europea 75/11/CEE, relativa a la igualtat de remuneracions. 25 anys després, la diferència de retribucions entre els homes i les dones, encara és un 21% a la UE, on els salaris de les dones no representen més que el 79% del dels homes. A Catalunya, la retribució mitjana de les dones per hora treballada és el 70'4% de la dels homes. Per tant, les dones tenen una remuneració mitjana 29,6 punts inferior als homes, una diferència que s'incrementa encara més en alguns sectors econòmics.

Categories obsoletes i antiquades

Segons la responsable de la Secretaria de la Dona d'UGT, Rosa Mª Diumenjó, les categories professionals estan obsoletes i antiquades, com ho demostra que "moltíssimes de les qualificacions de llocs de treball actuals estan fetes pensant que la força bruta s'ha de pagar més que les altres habilitats, i això que actualment la força bruta no la fan servir ni els descarregadors de moll que van amb el toro mecànic", i en canvi, per la sindicalista hi ha tot uns altres valors que no es tenen en compte, ni mai han tingut valoració econòmica, com són "els valors del treball en equip, els valors de la paciència, de saber relacionar les persones, els valors de la capacitat de fer moltes coses a la vegada". Diumenjó assegura convençuda: "Són una colla de nous valors, que per raons de la vida quotidiana les dones tenim apresos molt més que els homes".

Aquestes classificacions laborals fetes fa 25 anys "són classificacions molt masculistes" i han donat prioritat al valor econòmic d'allò que més fan els homes. "Són moltes les discriminacions salarials encobertes", afirma

Actualment, en algunes professions històricament atribuïdes a les dones, com les hostesses de fires i convencions, es valoren més els treballadors masculins. Així un noi hostès pot cobrar el doble que les seves companyes. En el ram de la perruqueria, un sector on les dones són majoritàries, quan una firma pren importància gairebé sempre apareix un home com a directiu o responsable. Un fenomen similar es produeix també en el camp de la restauració.

Diumenjó, com la pensió de viduïtat, i les diferències salarials amb els contractes temporals.

Segons l'estudi elaborat per la Secretaria de la Dona de CCOO, hi ha més dones en les categories laborals menys valorades dins l'escala jeràrquica i el 41% treballa en les ocupacions pitjors pagades. I pel que fa a les instàncies directives, a Catalunya només 16 de cada 100 directius de l'empresa privada són dones, les quals guanyen menys que els seus col·legues masculins, malgrat ocupar el mateix càrrec i nivell de responsabilitat.

Però al parlar de diferències salarials, Mercè Civit, responsable de la Secretaria de la Dona de CCOO, subratlla que no és un problema de categories, perquè a cada categoria s'assigna un salari, "el problema és saber de quina manera es defineixen les categories". Segons Civit "hi ha categories més masculinitzades i categories més feminitzades, les primeres tenen un salari més alt, i les feminitzades, més baix". Però no sempre. En el sector de la neteja hi ha diferències entre "los limpiadores y las limpiadoras, o los cristaleros y las cristaleras", que fan exactament el mateix treball i no cobren igual. Tampoc no cobren el mateix una treballadora social i un enginyer tècnic i tots dos són tècnics de grau mig. No

juga només el salari base, sinó la colla de complementos afegits com el de dedicació, l'antiguitat, o els plusos. "Cal dir que abans quan presentàvem casos a Magistratura per diferent retribució segons el sexe, els guanyàvem amb facilitat. Ara et demanen un catàleg de llocs de treball i has de demostrar científicament la igualtat i és difícil guanyar-los, afirma Civit

La solució ve per la via de la negociació del conveni col·lectiu, perquè cada empresa proposi les reclassements, com ens explica

Rosa Mª Diumenjó: "En aquest sentit, tant UGT com CCOO estem treballant perquè s'abordin en una taula tots els acords socials. Creiem que no s'ha de pensar només en la nòmina, sinó en altres temes de retribució que quedarien modificats pel canvi". ■

Montserrat Puig

Una jornada per a gent emprenedora

Prop de 2.000 persones van participar el dimecres 24 d'abril en les activitats de la II edició del Dia de l'Emprenedor

Aquesta iniciativa dedicada a la gent emprenedora que combina conferències, debats, tallers, premis, entrevistes, assessorament, entreteniment i relació, va tenir lloc al Palau de Congressos de Catalunya i a l'Auditori de Barcelona. Es tracta d'una fórmula impulsada per Barcelona Activa i l'Agència de Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona.

En les més de 40 activitats que es van organitzar, els emprenedors i les emprenedores participants van trobar respostes, van intercanviar experiències, van aprendre coses noves, van conèixer altres persones, van rebre assessorament, i, es van sentir, en definitiva, acompanyats.

Aquest és un dels punts en què els i les assistents al Dia de l'Emprenedor més coincideixen a destacar: la sensació d'estar acompanyats, d'altra gent emprenedora, per les entitats organitzadores, i per les institucions de la ciutat. Un Dia que, com algun ponent va destacar, convida a l'optimisme.

Pel que fa a dades quantitatives, el Dia de l'Emprenedor va destacar pels prop de 2.000 participants, 80 ponents, les 130 entrevistes realitzades al *face to face* (intercanvi de coneixements i experiències entre persones emprenedores), les 60 consultes realitzades a la zona d'assessorament personalitzat, la desena de ciutats europees que van participar a les activitats, les 326 candidatures a la V Edició dels Premis Barcelona d'Ofici Emprenedora, i les 900 persones que van participar a la Nit de l'Emprenedor, on els assistents van conèixer les empreses guanyadores de la V edició dels Premis Barcelona d'Ofici Emprenedora.

Es van repartir 6 premis: al millor pla d'empresa, a la millor empresa TIC, a l'empresa més innovadora, a la més solidària, a l'empresa A tota Vela i finalment el premi a la dona emprenedora que, enguany, a diferència de les anteriors edicions en què es premiava a la millor empresa gestionada per dones, s'ha volgut premiar la trajectòria personal i empresarial de l'emprenedora que hagi aconseguit destacar més en el món empresarial, valorant-se molt especialment el fet que l'activitat desenvolupada per la seva empresa fos en alguns dels sectors tradicionalment masculins.

Mercedes Jiménez, premi Dona Emprenedora

El guardó ha estat atorgat a Mercedes Jiménez Suárez que va crear l'any 1998 l'empresa EQUIP PROSERVIS, SL dedicada als serveis integrals de rehabilitació, manteniment d'edificis i assistència a la llar.

Mercedes Jiménez ens ha explicat que per a ella aquest premi ha representat un reconeixement molt important per a la seva feina. És una persona activa, autodidacta, amb molta capacitat de decisió i que li agrada ser empresària. Des de molt petita, diu, ja somniava en tenir una empresa i ara, als 40

Mercedes Jiménez, directora de l'empresa Equip Proservis SL

anys, ho ha aconseguit.

Actualment dirigeix una empresa petita però amb una forta responsabilitat a l'hora de coordinar equips de treball, tots majoritàriament integrats per homes.

En el dia a dia es troba amb dificultats, ja que creu que "a cap treballador de la construcció d'avui en dia li agrada que una dona li doni ordres", i això és el que fa ella. Creu que els homes no toleren que les dones els manin i es defensen com poden.

Encara queda molt camí per arribar a que les relacions professionals entre dones i homes siguin igualitàries però, Jiménez pensa que anem avançant. ■

M.C.

Una quarantena de ciutats europees s'han interessat per aquesta iniciativa. Enguany, diferents ciutats han realitzat activitats paral·leles a les organitzades a Barcelona. Així, el mateix dia 24, Bilbao, San Sebastián, i Palma de Mallorca van fer els seus propis Dies de l'Emprenedor i una desena de ciutats entre les que destaquen Milà, Munich, Liverpool, Dublin, Cardiff, Turku, Belfast van assistir a Barcelona per preparar els seus respectius dies dedicats a la gent emprenedora

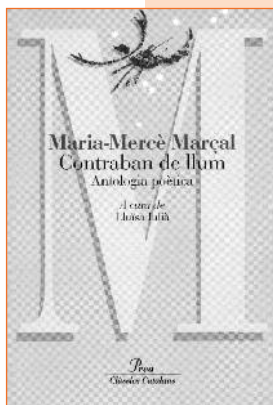
Llibres

Un llibre sempre és una eina imprescindible per endinsar-se a altres mons. Per això us volem recomanar tres llibres per aquest estiu:

Aquesta publicació ret homenatge a l'actriu catalana a través d'un recull d'articles a càrrec de diversos estudiosos com Gualtiero De Santi, Giacomo Gambetti, Román Gubern o Marta Pessarrodona. La trajectòria professional de l'esposa de Vittorio De Sica és recordada amb l'aportació d'interessants fotografies i les emotives pàgines del seu fill Manuel De Sica

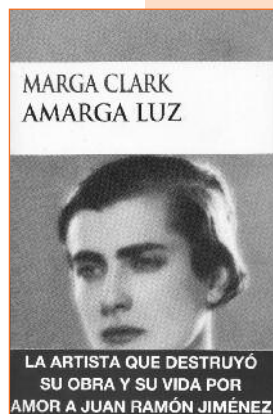
Maria Mercader, retrato de una actriz, diversos autors, Littera Books, Ensayo núm. 5, Barcelona, 2002

T'agrada la poesia? Dins dels Clàssics Catalans de Proa destaquem un tresor literari:

Contraban de llum. Antologia poètica de Maria-Mercè Marçal. Aquest llibre recull el diàleg indestruïble entre vida i literatura que ha fet la poeta al llarg dels anys fins l'arribada de la mort l'any 1998. Filòloga, poeta, assagista i traductora, Marçal va rebre el reconeixement unànim de crítica i de públic. Un llibre imprescindible!

Contraban de llum. Antologia poètica de Maria-Mercè Marçal, a cura de Lluïsa Julià, Proa Clàssics Catalans, núm. 2, Barcelona, 2001

Amarga luz és la darrera obra de la poeta i fotògrafa Marga Clark. En el llibre es realitza un líric recorregut per la seva pròpia història personal establint un diàleg interior amb la seva tia Marga Gil Roësset, artista enamorada de Juan Ramón Jiménez que va destruir la seva obra i la seva vida abans que renunciar a l'amor. Fragments diversos del diari que va escriure Gil Roësset i algunes fotografies en blanc i negre acompanyen aquesta obra insòlita

Amarga luz, de Marga Clark, Circe Ediciones, Barcelona, 2002

Fotografia

El Centre de Cultura Contemporània de Barcelona presentarà la primera mostra monogràfica completa a Espanya de la gran fotògrafa alemanya, nacionalitzada francesa,

Gisèle Freund.

L'art de la fotografia com a document social és el treball més ambiciós i profund de Freund.

L'exposició estarà comissariada per Lídia Oliva i es podrà visitar des del 24 de juliol fins el 3 de novembre d'enguany

Viatges

L'estiu és una de les millors èpoques per descobrir noves cultures i fer grans amistats. Si t'endinses cap a terres europees o africanes, podràs viure sensacions noves, innoblidables. Per gaudir al màxim del viatge, l'editorial Circe t'ofereix la col·lecció **Guías para mujeres** per conèixer millor **Praga** i **Túnia**. Aquests llibres de butxaca

recullen valuosos testimonis en primera persona que transmeten el pols d'aquests racons plens d'art, gastronomia i bellesa

Webs

www.almaz.com

Pàgina web on hi trobaràs tots els noms de les guanyadores del prestigiós guardó Nobel de Física, Química, Medicina, Literatura, Economia o Pau

www.fundacionmujeres.es

Espai de l'Organització No Governamental especialitzada en el camp de la igualtat d'oportunitats entre homes i dones que ve treballant des de l'any 1994. Desenvolupa projectes i activitats d'àmbit europeu, nacional, autonòmic i local

Cinema

Almodóvar no parla amb 'ella'

Com que per a aplaudiments i promocions ja estan les revistes de cinema que, excepte honroses excepcions, comparteixen amb distribuïdors i productors l'objectiu de vendre més, permetin-me que els digui per què l'última pel·lícula de Pedro Almodóvar, força aplaudida i celebrada per crítics *sensibles*, la qual, com es diu ara, *arrasa* les taquilles espanyoles i franceses i molt probablement i desafortunadament farà el propi a mig món, no és més que la més edulcorada posada en escena de la mateixa vella, gastada i -a vegades ho sembla- inesgotable ideologia patriarcal i misògina.

Amb un embolcall impecable, formalment bellíssim i amb un repertori que no se'l mereix -excepte la cantant, que no actriu, Rosario Flores-, l'Almodóvar d'*Hable con ella* no és més que una ombra del director provocador i avantguardista que va desempolsagar amb el seu estil propi, fresc i nou la societat espanyola dels primers vuitanta.

A la pel·lícula *Hable con ella*, Almodóvar se serveix, amb reconegut mestratge, tot s'ha de dir, de tots els recursos del llenguatge cinematogràfic -excepte del guió que, com sempre en Almodóvar, falla-, per teixir un discurs misogin que cola com progressista. Qui pot objectar res de la impressionant bellesa de Leonor Watling o de la llum i el colorit de cadascun dels plànols de l'última obra almodovariana? Què dir de la vellutada veu de Caetano Veloso interpretant com ningú *Cucurrucucú Paloma* o de la magistral interpretació de Dario Grandinetti o del mateix Javier Cámara?

Guiada pel punt de vista del personatge principal, l'infermer Benigno (Cámara), l'audiència desprevenguda és obligada a identificar-se, no amb un *freak* marginal de l'anormalitat del qual ens compadim, sinó amb un violador en tota regla. Benigno, el nom ja ho diu tot sobre la posició ètica del seu creador, és l'únic personatge mitjanament construït, l'únic del qual la seva història, desitjos i mòbils s'enuncien. La resta de personatges, inclosa Alicia (Watling) que dona títol a l'obra, són plans i intrascendents, comparses del sànet, segons el qual, l'amor és això.

No es tracta de la demostració compassiva i distanciada de personatges marginals (*Todo sobre mi madre*, *Qué he hecho yo para merecer esto*), sinó de la imposició d'un punt de vista únic (el de Benigno, *ergo*, el d'Almodóvar) que decideix que el soliloqui que durant tota la pel·lícula manté davant la jacent, indefensa i, mai millor dit, objecte del seu desig, Alicia, resulta una comunicació amorosa. Almodóvar diu que la seva obra tracta de la comunicació i el poder de la paraula. Certament, de paraules no li en falten a Benigno. El problema és que no hi ha resposta ni interlocució possible.

Les dones no necessitem homes plorans ni hàbils en la manicura, sinó sensibles, que altra cosa molt distinta és.

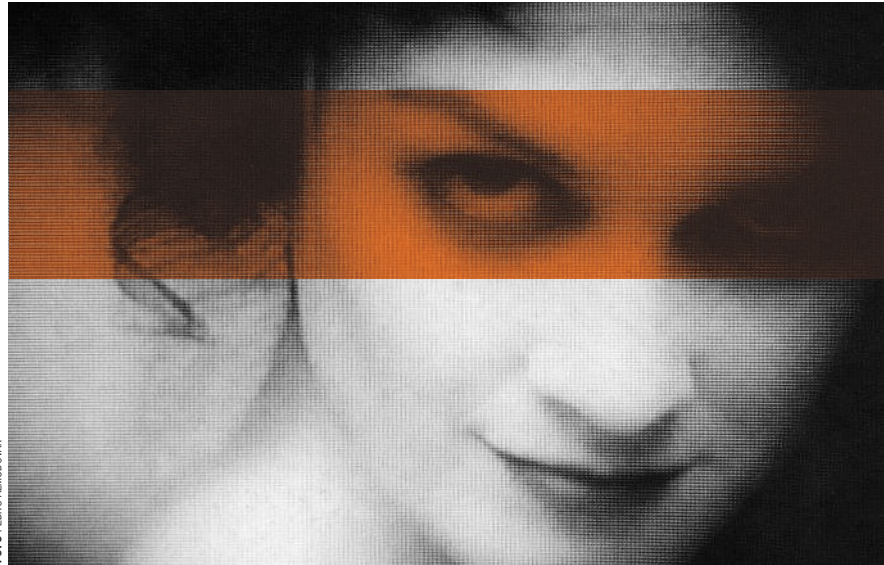

FOTO PEDRO ALMODÓVAR

Per això, *Hable con ella* és qualsevol cosa menys parlar amb cap "ella". No és casual que l'escena de la violació romangui en l'el·lipsi. No té el mateix valor en el discurs cinematogràfic el que es mostra que el que no es mostra. Aquesta és només part del parany. Sortirien amb els mateixos llagrimons els erudits crítics que tant afalaguen "l'Almodóvar més madur" d'haver presenciada la violació de la bella, quieta i muda Alicia?

Sense arribar al talent de Bardem o de Berlanga, el mèrit d'Almodóvar consistia a parlar del que no es parlava, a col·locar en la pantalla, com en un mirall, els personatges urbans i marginals que coneixíem de cada dia i que fins aleshores no semblaven merèixer el seu lloc en el versemblant cinematogràfic. Per a la història queda l'Almodóvar transgressor de *La ley del deseo* que redimeix i reivindica als seus personatges enfront de l'autoritat repressora i benpensant. Entre la "còmica" violació de la beneïta Kika (Forqué) o els lligaments amorosos de Ricky (Banderas) a Marina (Abril) en *Átame*, amb *Hable con ella* Almodóvar ha transgredit un límit infranquejable.

Coneixent com coneixem el potencial mercantil de la marca Almodóvar, la seva posició com autor de masses, el seu destacat lloc en la globalitzada indústria cultural, caient el que està caient a nostra casa -el tristement cèlebre "*la maté porque era mía*"-, la responsabilitat d'Almodóvar és enorme i imperdonable. Perquè *nulla aestetica sine etica*. ■

Rosa María Palencia

Periodista i professora de Teoria i Tècnica Cinematogràfica en la Universitat Autònoma de Barcelona.

Mascles ibèrics contra l'assetjament sexual

Per Joana Gallego

La fotografia de l'alcalde de Ponferrada, Ismael Alvarez, ho diu tot. Arriba a la vista oral amb la mandíbula atapeïda, el mentó ferm, l'esquena recta, el vestit polit, la corbata impecable, els punys tancats contornant l'ira i el cap una mica cap a un costat amagant un tic d'estupefacció. Qui s'ha cregut aquesta cap de trons, denunciant-me per assetjament sexual? Sembla preguntar-se. Si de cas hauria d'estar-me agraïda.

No és la primera vegada que succeeix. Tinc al davant dos retalls de diari que insisteixen en un procediment habitual: "Juzgada una mujer por lesionar a su marido mientras la golpeaba" i "Una violada es juzgada por la denuncia de su presunto atacante, un policía nacional", tots dos apareguts al diari *El País*.

El gran Paco Umbral també va afegir en una ocasió, davant el cas d'un jove que havia violat una dona gran,

que en lloc de denunciar-lo la senyora devia estar-li agraïda. Exactament el mateix que ha fet l'alcalde de Ponferrada, tombar la truita. Ell és un senyor i un cavaller, ha dit. Si ha hagut assetjament sexual ha estat al revés: Nevenka va assetjar Ismael.

Tan alt, tan guapo, amb tan bona planta i sent l'alcalde, és natural que Nevenka no pogués resistir la temptació d'assetjar-lo, deu pensar l'edil. Però aquí hi manca una pregunta clau: per què no la va denunciar si es va sentit perseguit, vexat, assetjat sexualment? Per què no ha estat ell qui presentés la denúncia? I no una vegada, les que fessin falta fins que les autoritats li fessin cas.

És molt lloable que els homes suportin tan estoicament l'assetjament sexual (per no parlar de les pallisses, violacions i agressions de tota mena que pateixen per part de les dones) sense dir ni pi.

Que en són de bons!

Jo m'estimaria més que fossin una mica més dolents i que quan se sentissin perseguits pel frenesí femení —i és que moltes estem posseïdes per un furor uterí irrefrenable—, denunciessin els fets. D'aquesta manera no hi hauria tantes dones violadores soltes pel carrer, ni tantes esposes que apallissen i maten els marits, ni tantes ninfòmanes que assetgin sexualment als superiors, als inferiors i fins i tot als iguals.

Déu meu, pobres homes, quantes vexacions suporten sense queixar-se. Jo els recomano que muntin una associació que es digui "Mascles Ibèrics contra l'Assetjament Sexual" (MICAS), i que, ja posats, lluitin contra tota la violència que pateixen en silenci. Els animo que denunciïn les dones agressores.

Si per llavors encara en queda alguna viva i no s'han convertit en una espècie en vies d'extinció, és clar. ■

- Em subscric a la revista *Dones* pels quatre números de l'any 2002 per l'import total de 8 €
- M'interessa l'oferta especial dels primers cinc números de la revista *Dones* per un import de 9 €
- Autoritzo a l'Associació de Dones Periodistes de Catalunya perquè carregui al meu compte o llibreta l'import:
- la subscripció anual 8 €   dels 5 primers números 9 €

Nom _____
 Cognoms _____
 Adreça _____
 Població _____ Codi postal _____
 Telèfon _____
 Adreça electrònica _____

Forma de pagament mitjançant rebut domiciliat al meu compte
 número _____
 del banc o caixa _____

o bé taló nominatiu que trameto junt a la present a **l'Associació de Dones Periodistes de Catalunya, Rbla de Catalunya, 10, 3r. 08007 Barcelona**
 Ens podeu tornar aquesta butlleta per correu postal, per fax al **93 317 83 86**
 o bé per correu electrònic: **adpc@adpc**

Congrés Internacional de Filòsofes

2 al 5 d'octubre

La ciutat de Barcelona acollirà el **X Simposi Internacional de Dones Filòsofes** que tindrà lloc al Centre de Cultura Contemporània de Barcelona. Diverses personalitats del món filosòfic es donaran cita a la tardor per fomentar la investigació en el camp de la filosofia i de la teoria feminista. Recordem que la candidatura fou presentada l'any passat per la Doctora Fina Birulés de la Universitat de Barcelona conjuntament amb la *Internationale Assoziation von Philosophinnen*.

Més informació:

www.ub.es/congres/iaph

Pla integral d'ajuda a les dones maltractades

La Generalitat ha aprovat el **Pla Integral contra la violència de gènere i d'atenció a les dones que la pateixen**, que consta de 89 mesures contra la violència domèstica. Entre les propostes més novadores sobresurt la creació d'un fons econòmic destinat a cobrir una pensió mínima per a dones separades, víctimes de violència, que no tinguin recursos.

Aquest *Pla Integral* també impulsa la creació a nivell local de centres d'urgència d'estada limitada per a l'atenció a les víctimes, preveu estendre els punts d'informació i assessorament a les dones, i elaborar un marc jurídic que eviti que es torni a repetir les agressions.

Per altra banda, la **Línia d'atenció a les dones en situació de violència** de l'Institut Català de la Dona ha passat a ser gratuïta a través del telèfon **900 900 120**. Aquest servei, inaugurat el passat 25 de juliol de 2001, atén una mitjana de 315 trucades mensuals. En el 58% dels casos les trucades van ser per maltractaments psíquics, en un 38% per físics i en un 3% per sexuals.

Barcelona, seu de la *Global Summit of Women 2002*

El *Davos de la dona*, tal com se l'anomena, se celebrarà a Barcelona el proper juliol, amb l'objectiu de fomentar les oportunitats empresarials de les dones.

En aquesta nova edició de l'encontre, en la qual ja està confirmada l'assistència de cinc vicepresidentes i primeres ministres de diversos Estats, l'interès se centrarà en la creació de negocis en el mercat europeu –en el nou marc de la integració monetària– i en l'a-

dopció de les noves tecnologies en les empreses per potenciar les habilitats de les dones emprenedores.

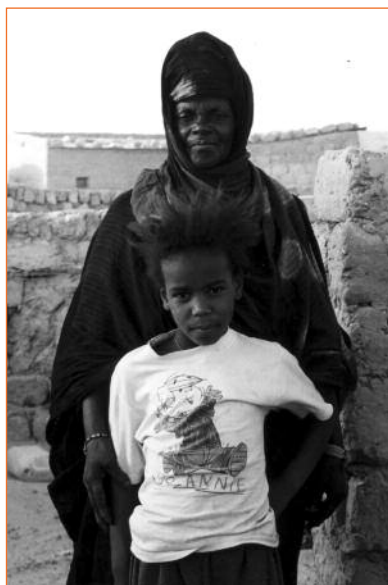
Es discutiran temes relatius al desenvolupament personal i professional, la tecnologia de la informació, el creixement de l'empresa, i el creixement polític, cultural i social.

La cita és **de l'11 al 13 de juliol**.

Us podeu informar més àmpliament a: http://www.globewomen.com/summit/global_summit02.html

Xarxa de suport al poble saharauí

Davant de l'aprovació d'una nova pròrroga de tres mesos del mandat de la missió de les Nacions Unides per al referèndum d'autodeterminació del Sàhara Occidental, la Xarxa de Dones Europees i Llatinoamericanes en suport al Poble Saharauí vol fomentar la cooperació, amb perspectiva de gènere, amb els campaments de refugiats, mantenir el suport a la formació de les dones i exigir a la comunitat internacional una posició més ferma en el compliment

de les resolucions de Nacions Unides en relació al dret del poble saharauí a un referèndum d'autodeterminació just, lliure i transparent.

Tot plegat, aprofitant el desenvolupament de les noves tecnologies de la comunicació, especialment les possibilitats d'Internet, i les xarxes de dones existents, tot recollint les iniciatives que han sorgit del 4t Congrés de Dones Saharauís, que ha tingut lloc als camps de refugiats.

Nova pàgina web per a emprenedores

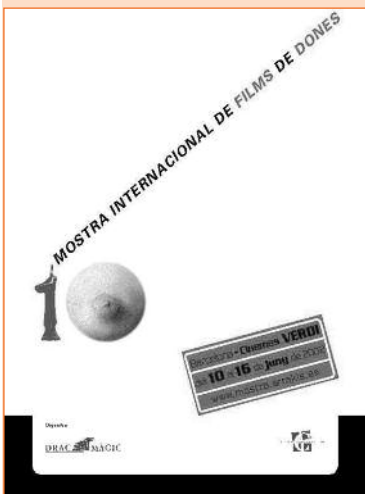
L'Institut de la Mujer i el Banc Mundial de la Dona han inaugurat un nou servei web per a dones que vulguin posar en marxa un negoci propi. Es tracta del *Programa Autoempleo* que, amb tan sols un ordinador i una adreça de correu electrònic, ofereix un servei integral de suport en la creació d'empreses, amb flexibilitat d'horaris i una ràpida resolució de consultes. Les emprenedores seran assessorades sobre els tràmits necessaris amb Hisenda, Treball i Seguretat Social i amb l'ajuntament de la localitat des d'on s'ubica el negoci, així com en la realització del pla empresarial i la idea de negoci. Més informació: <http://www.autoempleo.com>

La Mostra Internacional de Films de Dones celebra 10 anys

Aquest mes de juny la Mostra arriba a la desena edició i ho fa amb la presència de les directores Chantal Akerman i Ulrike Ottinger, de les quals s'han programat dues retrospectives, i amb pel·lícules de Lisa Berger, Gloria Camiruaga, Ada Ushpiz, Lala Gomà, Anne Marie Miéville i Malgorzata Szumowska. A més de les seccions habituals també es presentarà una exposició fotogràfica amb alguns dels treballs d'Ottinger i un llibre que recull aquests 10 anys d'activitat de la Mostra,

amb les ressenyes de les 299 pel·lícules projectades i diversos articles sobre els temes i les obres exhibides.

La Mostra té lloc del 10 al 16 de juny, als cinemes Verdi de Barcelona. Més informació: <http://www.muestra.arrakis.es>

Dones reals gestionen el món del còmic

Algunes dones del món del còmic no són personatges de ficció. De fet, darrere el gran aparador d'aquesta indústria, el **Saló Internacional del Còmic de Barcelona**, hi ha un treball femení potser no prou reconegut. Pilar Gutiérrez és des del 1999 la directora de Ficom, entitat que agrupa els sectors professionals implicats a la indústria del còmic (editors, llibreters, autors...) i que organitza els Salons del Còmic i del *Manga*. Rosa Martí n'és la secretària i Alejandra Riera, la responsable de premsa. Aquestes dones reals acaben d'organitzar el 20è Saló del Còmic (del 9 al 12 de maig de 2002), que va comptar amb la participació de 109 expositors i 86.000 visitants. A més de les xifres, l'èxit del Saló rau en haver aconseguit consolidar-se com a referent cultural, gràcies a haver-lo presentat com a espai de reflexió entorn del còmic amb l'organització d'exposicions, conferències, taules rodones... Els mitjans de comunicació així ho han vist i li dediquen una molt considerable atenció.

Pilar Gutiérrez, directora de Ficom

No obstant, la feina quotidiana es complica pel fet de moure's en un univers eminentment masculí. Tots els editors són homes i gairebé no hi ha llibreteres. Les poquíssimes dones dibuixants tenen trajectòries professionals inestables, si no és que desapareixen sobtadament pel camí. I les guionistes... on són les guionistes de còmics? Segur que al precari espai dels *fanzones*. El *manga* també ha obert una esclatxa per on s'introdueixen algunes dibuixants i guionistes, però tant Pilar Gutiérrez com Rosa Martí coincideixen en què es tracta d'un món molt masculista, i ho perceben sobre tot en el tracte amb editors i proveïdors, que de vegades qüestionen la seva autoritat. Però deixant de banda aquestes dificultats, l'èxit aclaparador de les darreres edicions del Saló del Còmic és el millor reconeixement del treball d'aquest sòlid equip.

Dona i Globalització

L'Oficina Tècnica del Pla d'Igualtat de la Diputació de Barcelona ha editat el número 12 de la col·lecció "Reflexions en Femení", que tracta sobre Dona i Globalització.

Què és la Globalització? L'antiglobalització, què és?

Aspectes com com pateix la dona els efectes de la globalització són algun dels temes que podem trobar en aquesta interessant publicació, així com també diverses adreces electròniques i pàgines web que ens permetran posar-nos en contacte amb organitzacions, entitats i dones d'arreu del món sensibilitzades per aquest tema.

Aquesta publicació ha rebut el suport de:

Diputació
Barcelona
xarxa de municipis
Oficina Tècnica
del Pla d'Igualtat

10 anys!

L'Associació de Dones Periodistes de Catalunya celebra el seu desè aniversari: 1992 – 2002. Cal recordar, ara que ja comptem amb una dècada de vida, que la història de l'entitat es va iniciar amb l'esforç i el treball d'un grup de periodistes catalanes que presidia fins fa poc l'actual degana del Col·legi de Periodistes, Montserrat Minobis.

Les sòcies de l'**ADPC** gaudeixen de moltes activitats com les jornades de Santa Tecla, els dinars fòrum amb diverses personalitats o l'edició de llibres. Per continuar amb aquesta interessant tasca, comptem amb tu!

La festa d'enguany tindrà lloc el **dissabte 15 de juny de 2002** a dalt del vaixell Sorolla de Trasmediterrànea, espai on es lliuraran els premis periodístics "El Card, el Lliri i la Rosa del desert". Després del lliurament dels guardons, del sorteig de regals, del cava i del pastís ens embarcarem cap a les Illes Balears!
Per commemorar els deu anys de l'**ADPC**, marxem de creuer cap a Mallorca i Eivissa. No t'ho perdís!

Associació de Dones Periodistes de Catalunya
Rambla de Catalunya 10, 3r
08007 Barcelona
Telèfon 93 412 11 11 / 93 301 16 77
E-mail: adpc@adpc.cc
Web: www.adpc.cc

